

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ ІМЕНІ АКАДЕМІКА В. ЛАЗАРЯНА
КАФЕДРА ФІЛОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ

Кваліфікаційна робота за рівнем магістра

на тему:

***«Словотвірні моделі неологізмів в англomовному
науково-технічному дискурсі»***

Студентки групи ФП 1921

Економіко-гуманітарного факультету

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.041 Германські мови та
літератури (переклад включно), перша –
англійська

Полегенької Катерини Олександрівни

До захисту

« ___ » _____ 20 ___ р.

Завідувач кафедри

_____ проф. Власова Т.І.

Науковий керівник:

канд. філол. наук, доц. Безруков А.В.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
DNIPRO NATIONAL UNIVERSITY OF RAILWAY TRANSPORT
NAMED AFTER ACADEMICIAN V. LAZARIAN
DEPARTMENT OF PHILOLOGY AND TRANSLATION

Master's Degree Diploma Paper

*Word-building Patterns of New Words in English-language
Scientific and Technical Discourse*

Group PT 1921

Faculty of Economics and Humanities

Speciality 035 Philology

Specialization 035.041 Germanic Languages
and Literatures (Translation Included), Major
Language – English

Polehenka K.O.

Research supervisor:

Candidate of Philological Sciences,
Assistant Professor

Bezrukov A.V.

Dnipro – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ СЛОВОТВОРЕННЯ НЕОЛОГІЗМІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	8
1.1. Словотвірні процеси: сутність, основні види та функції	8
1.2. Неологізація як перманентне мовне явище	14
1.3. Неологічні одиниці мови: дефініції, ознаки, виникнення	19
1.4. Типологія інноваційної лексики та наукові підходи до її студіювання	26
Висновки до розділу 1	31
РОЗДІЛ 2. НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ ДИСКУРС ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ДЖЕРЕЛО НЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ	33
2.1. Науково-технічний дискурс у проблемному полі комунікативно-прагматичної лінгвістики та перекладознавства	33
2.2. Лінгвостилістичні особливості та термінологічний склад англомовних науково-технічних текстів	37
2.3. Науково-технічна література як джерело лексичних інновацій	43
Висновки до розділу 2	49
РОЗДІЛ 3. СЛОВОТВІРНІ МОДЕЛІ ІННОВАЦІЙНОЇ ЛЕКСИКИ В АНГЛОМОВНИХ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ДЖЕРЕЛАХ	51
3.1. Афіксальне словотворення: морфологічна трансформація неологізмів	51
3.2. Словоскладання як засіб деривації нових лексичних одиниць	58
3.3. Конверсія в процесах неологізації наукового стилю	63
3.4. Абревіація як продуктивне мовне явище з утворення неологізмів науково-технічного спрямування	68
Висновки до розділу 3	72
ВИСНОВКИ	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	77

ВСТУП

В англійській мові, як і в інших іноземних мовах постійно збільшується словниковий склад. Встановлення нових умов існування людини, нові відносини між мовцями, нові галузі знань та концепції зумовлюють трансформації у мові, а також виникнення нових і нових лексичних одиниць для адекватної комунікації. Адже саме лексичний склад мови є тією складовою компонентом, якому притаманні постійні зміни, що пояснюються новими когнітивними та комунікативними потребами мовців. Таким чином з'являються численні нові слова – неологізми, які можна інтерпретувати як лексичні відповідники до змінених комунікативних умов. Таким чином виникають більшість нових лексичних одиниць, які мають назву неологізми, які можна визначити як лексичні відповідники до змінених комунікативних умов.

Актуальність теми роботи пов'язана з постійним поповненням лексичного складу підмови науково-технічного дискурсу і необхідністю дослідження цього напрочуд гетерогенного прошарку лексики. Неологізми пов'язані практично з усіма сферами життя сучасного суспільства, тому вироблення підходів до їх студіювання є необхідною передумовою наукового осягнення всієї лексичної системи мови.

Для відображення, відтворення й закріплення нових ідей і понять мова, і лексика зокрема, мають перебудовуватися, поповнюватися новимискладовими. Розвинення мови зумовлене значною мірою розвитком її словотвірної системи, становленням нових словотвірних моделей слів, зміною існуючих, збільшенням чи зменшенням їх продуктивності, багатьма іншими факторами словотвірного процесу. Величезна кількість нових слів і необхідність їх опису зумовили створення нової сфери лексикології – неології – науки про неологізми.

Теорія неології в англійській мові ще не сформувалася як самостійна галузь лексикології. Незважаючи на це, в англійській мові в середньому за

рік з'являється 800 нових лексичних одиниць – більше, ніж у будь-якій іншій мові світу. У зв'язку із цим перед дослідниками постає завдання не лише фіксувати нові слова, але й студіювати їх.

Мета дослідження полягає у розкритті найважливіших джерел та способів репрезентації неологізмів в англomовному науково-технічному дискурсі та визначенні найпродуктивніших моделей, за якими вони виникають.

Завдання:

- 1) встановити роль нових лексичних одиниць у розвитку підмови сучасного науково-технічного дискурсу;
- 2) виявити основні критерії виокремлення нових лексичних одиниць у науково-технічних текстах;
- 3) проаналізувати особливості функціонування та виникнення неологізмів у науково-технічному дискурсі;
- 4) визначити найбільш продуктивні моделі виникнення науково-технічних неологізмів.

Студіювання новоутворених лексичних одиниць є невід'ємною частиною лексикології. Неологізми показують здатність мови відображати динамічний розвиток суспільства і водночас розширення традиційних меж словотворення.

Об'єкт дослідження – неологічні лексичні одиниці, що функціонують в науково-технічних текстах.

Предмет дослідження – словотвірні моделі виникнення неологізмів у науково-технічному дискурсі.

Матеріалом для дослідження слугували наукові статті, монографічні дослідження, науково-технічні звіти тощо, які знаходяться у відкритому доступі.

Методи дослідження: структурно-семантичний, соціолінгвістичний, когнітивний, функціональний та прагматичний.

Наукова новизна полягає у залученні нових недосліджених раніше джерел ілюстративного матеріалу, виокремленні тих лексичних одиниць, що сьогодні активно формують зміст науково-технічних текстів. Звернення до такого ракурсу дослідження дозволяє продемонструвати шляхи функціонування неологізмів та способи їх перекладу у різних джерелах з акцентом на специфіці неологізації мовних одиниць у процесі комунікації.

Практична цінність одержаних результатів. Отримані в роботі результати є певним внеском до перекладу неологічних одиниць в англійській мові. У результаті вивчення предмету дослідження було одержано результати, які можна використовувати у викладанні практичного курсу перекладу лексичних інновацій в науково-технічному тексті.

Структура роботи: Магістерська кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів із висновками до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи – 88 сторінок. Кількість використаних джерел – 129 позицій.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ СЛОВОТВОРЕННЯ НЕОЛОГІЗМІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

1.1. Словотвірні процеси: сутність, основні види та функції

Поняття «словотвір» має два основних значення, які чітко розрізняються. В першому значенні поняття як розділ лексикології який вивчає процес та шляхи побудови нових слів та правила деривації наявних. Цей процес має назву «словотвір» [11, с. 6]. У другому значенні поняття «словотвір» це розділ науки про мову, який займається вивченням процесу творення нових лексичних одиниць [84, с. 54].

Предметом дослідження словотворення є вивчення процесу створення нових лексичних одиниць та засобів, за допомогою яких цей процес і відбувається (суфіксів, префіксів, афіксів тощо).

У своїй цілісності лексеми складають лексичні підвалини мови, які мають зміни завдяки граматичним законам у мовленні. Значень лексеми, як одиниці мови, існує велика кількість – в залежності від критеріїв, підходу, точок зору. У лексичному розумінні лексема може генеруватися як одиниця називання, що має лексико-семантичне наповнення і може виражати сформульоване поняття. У цьому відношенні лексична одиниця має широкий лексико-граматичний спектр : частини лексем можуть підлягати змінам, варіюючи при цьому значення самого слова, а окремі форми його це значення зберігають, наприклад: day – daily (день – щодня).

Основними видами словотворення є:

- Афіксальне
- Словоскладання
- Конверсія
- Скорочення

Афіксальне словотворення – це утворення нової основи із вже наявної основи шляхом додавання до неї словотвірної частки, яка

називається афіксом. У словотвірному процесі в системі англійської мови долучені всі частини мови, однак найбільш широко представлений іменник. Водночас афікси, префікси та суфікси можуть бути не схожими один на одного не лише за місцем розташування у лексемі, але й за ступенем самостійності. Суфікси, які оформляють слово як певну частину мови, більш тісно пов'язані з основою (*dictation*), в той час, як префікси головним чином змінюють семантику самої лексеми і є більш самостійними з лексичної сторони (*postwar*). Водночас і ті і інші можуть внести в похідне слово нове лексичне забарвлення, і фактично відмінність може полягати тільки у ступені продуктивності того чи іншого афікса. Деякі суфікси історично походять від кореневої морфеми, котра з часом втратила самостійність в тепер зустрічається лише в похідних лексемах, поєднуючи їх спільним додатковим змістом. Такою є, наприклад, морфема – *dom*, словоформа давньоанглійського дієслова зі значенням «робити», що в сучасній англійській мові присутня тільки як суфікс зі значенням «rank, condition, domain» чи та, що утворює іменники (*kingdom, earldom, freedom, officialdom*). Загальна словотвірна модель афіксації може бути представлена формулою «1 основа + афікс» і відноситься до лінійних моделей [46, с. 38].

Результат словотвірного процесу за афіксації – похідне слово (*derived word*). Афікси, які в певний період утворюють досить багато нових лексичних одиниць, називають продуктивними. В сучасній англійській мові продуктивними є суфікси *-ing, -y, -ee, -ist, -er, -ette, -ed* тощо; префікси *anti-, super-, pro-, mis-, re-* та інші. Продуктивні афікси в основному належать до споконвічної англійської лексики, водночас непродуктивні – до запозиченої, але і ті і інші легко вступають у взаємодію і зі споконвічними, і з запозиченими основами. Афіксальні одиниці, за спостережень В. Б. Кеннона, складають 24% всіх новоутворень [26, с. 87].

Ще ніколи в історії англійської мови кількість афіксів та їх дистрибуція не були настільки багатими та різноманітними як зазначається сьогодні. За даними В. І. Заботкіної «за останні 25 років в утворенні нових слів було

використано 101 суфікс: -ability, -able, -ac, -acy, -(i)al, -ally, - (i)an, -age, -ance, -ant, -ar, -arium, -ary, -ase, -ate, -atic, -ation, -ative, -cade, -dom, -ectomy, -ed, -ee, -eer, -erne, -emia, -er/or, -ers, -cry, -ese, -est, -esque, -et, -eteria, -ette, -fest, -hood, -ia, -iasis, -ic, -ica, -ical, -idan, -idty, -ics, -idase, -ide, -ie, -ification, -ify, -igenic, -in, -ine, -ing, -ino, -ion, -ional, -ish, -ism, -ist, -ite (person), -ite (mineral), -ity, -ium, -ive, -ization, -ized, -less, -let(te), -ly, -metry, -mydn, -ness, -nik, -o, -old, -ol, -ola, -ologist, -ology, -oma, -on, -onium, -ory, -orium, -ose, -osis, -ous, -plex, -ry, -s (area of study), -s (plural of disease), -scape, -ship, -ster, -sville» [26, с. 89].

Одним з найпродуктивніших способів творення слів є словоскладання. Зазначимо, що цей тип словотворення вирізнявся своєю активністю ще в давньоанглійський період, але не втратив своєї продуктивності і на сучасному етапі розвитку англійської мови, про що і свідчить значна кількість неологізмів [30, с. 13].

Орієнтація лінгвістичних досліджень направлені на студіювання можливих шляхів збагачення та оновлення словникового складу англійської мови сприяє тому, що словоскладання як один з головних способів словотворення є об'єктом численних досліджень. Особливої уваги привернув даний спосіб словотворення у 70–80-х роках ХХ ст. Це можливо пов'язати з головним розвиненням лінгвістики в даний історичний період і з тим великим прогресом, який був досягнутий в лінгвістиці. Найбільш необхідною складовою для теорії словоскладання були нові стимули і цілі, викликані через формування лексичної граматики і уточнення позицій самої лексики, а також широким зверненням до проблем структури лексичних одиниць. Розгляд питання про структуру складної лексичної одиниці став одним з головних у працях зарубіжних та вітчизняних науковців. Вчені намагалися відповісти на питання, як генерується структура лексичної одиниці і саме від яких факторів залежить її формування [54, с. 56].

Словоскладання – це особливий не лише за своєю структурою спосіб номінації, але й за змістом, який, своєю чергою, не зводиться до

синтаксичних закономірностей, а складні слова принципово не зводяться до словосполучень, синтагм або інших синтаксичних одиниць [90, с. 33].

Це, слугує достатньою підставою для аналізу значення складного слова не тільки у термінах синтаксису, а й у термінах семантики. Розгляд складних слів з точки зору їх значення П. І. Каращук називає семантико-зорієнтованим словоскладанням. Він вважає, що цей підхід має насамперед бути спрямованим на вивчення саме формування складного слова в акті номінації та на вивчення смислової структури складного слова з усіма факторами, які саме визначають цю структуру [40, с. 31–32]. Ґрунтовно вивченням значення лексем взагалі та значенням складних лексем зокрема займаються лінгвістична семантика і когнітивна лінгвістика.

У своїх дослідженнях О. С. Кубрякова доводить, що поява знака завжди відображає прагнення замінити одну сутність іншою таким чином, щоб полегшити цим ментальні або ж розумові процеси у людській свідомості. Заміщуючі за допомогою мовного знака складні або розгорнуті когнітивні структури, ми отримуємо можливість керувати ними у нашій свідомості з більшою легкістю, оскільки ми підставляємо на їх місце один єдиний символ [56, с. 421].

У сучасній англійській мові особливий та своєрідний спосіб творення лексичних одиниць, що характеризується певними комунікативними завданнями й функціями, які визначають призначення, специфіку і місце складних слів у загальній системі мови називається словоскладанням [7, с. 185].

Конверсія як головний засіб словотвіру притаманний багатьом мовам, але в англійській мові цей засіб найбільш розповсюджений. Важливою причиною цього можна вважати ту особливість англійської мови, що вона майже не має морфологічних показників частин мови, тобто в англійській мові майже немає морфологічних флексій частин мови [3, с. 21]. Останні або не розрізняються зовсім, або можуть розрізнятися за словотворчими афіксами. Ця обставина не могла не спричинити широкого розповсюдження

конверсії, за моделями якої відбувається творення нових лексем, що поповнюють лексичний склад англійської мови [73, с. 152].

Хоча один з результатів конверсії складається у тому, що конвертована лексична одиниця може застосовуватись в іншій, ніж висхідне слово, синтаксичній функції, конверсія не може бути розглянутою тільки як синтаксичне явище. Безсумнівно, у цьому випадку необхідно виключити конверсію з системи словотворення, через те, що вживання однієї частини мови в ролі іншої ще не утворює нового слова.

Як і в інших словотвірних засобах і процесах, у конверсії тісно переплітаються синхронія і діахронія. Те що для сучасної мовної свідомості представляються результатом конверсії, фактично може не мати до неї ніякого відношення. Так багато пар «дієслово-іменник» (drink v. - drink n., help v. - help n.), що сприймаються як результат конверсії, можуть бути наслідком зовсім інших процесів; як ми бачимо, у цьому випадку втрати дієслівних суфіксів: drinkan>drink, helpn>help [105, с. 109].

Скорочення – це частина лексичної одиниці, що вживається після втрати його окремих елементів. Пропущення якоїсь частини слова походить від явища узагальнення і відноситься до факторів мовної економії [88, с. 86]. Проблеми скорочених лексичних одиниць як специфічного мовного явища привертати увагу вчених, а саме О. М. Медвідя [59], Л. М. Чумака [92].

Скорочення в усному мовленні – це усічення або пропущення частини морфемного складу лексичної одиниці. Скорочення зародились ще на початку новоанглійського періоду, а особливого розвитку набули у ХХ ст.

Скорочення в усному мовленні завжди співіснують поряд з повними формами: doc – doctor «лікар», prof – professor «професор», ad – address «адреса», dad – daddy «тато», stud – student «студент», bus – autobus «автобус», phone – telephone «телефон», відрізняє їх лише стилістичне та емоційне забарвлення, яке наростає в усній мові.

Усні скорочення переважно моносиметричні: com – commander, memo – memorandum «меморандум», sem – semester «семестр». Проте серед

скорочень спостерігаються як омонімія, так і синонімія: ball – balloon «куля, балон» збігається з назвою м'яча, sor – corporal «капрал» – з жаргонним прізвиськом поліційного.

У скороченні нові форми будуть належати, до тієї самої частини мови, до якої належить і прототип. Переважна частина скорочень – це саме іменники та прикметники, причому прикметники зустрічаються значно рідше. Серед прикметників-скорочень можна назвати: civy – civil «громадянський», pogo – po good one «нікчемна людина».

Скорочення заведено ділити на лексичні й графічні. Лексичні скорочення – це форми скороченої частини, розрізняються три види скорочень: кінцеве (апокопу) – exam, doc, gym (від examination, doctor, gymnasium), серединне (синкопу) і початкове (аферезу) – plane, phone (від airplane, telephone). Серед наведених типів переважає усічення, особливо в англійській мові, де наголос падає, головню, на перший склад: cap – captain, stip – stipend, gym – gymnasium, lad – laboratory [31, с. 38].

Менш численні скорочення, в яких залишається кінцева частина відповідного прототипу: fend – defend, story – history.

Скорочення, у яких спрощується серединна частина форми, складають слова, що зберігають кінцевий приголосний: maths – mathematics, specs – spectacles.

Коли спрощуються початкові та кінцеві частини прототипу, утворюються скорочення з однією серединою частиною: fridge – refrigerator.

Процес словотвору може не закінчуватися усіченням, а може ускладнюватися, наприклад, субстантивацією, якщо скорочуємо слово, що входило до словосполучення. Наприклад, усічення слова zoological у сполученні zoological garden при подальшій субстантивації призвело до появи слова zoo; аналогічним прикладом служить американське movie (moving pictures) [38, с. 20].

Графічні скорочення також численні й вживаються для позначення мір, одиниць або величин m – metre + «метр», etc – et cetra (лат.) – так далі, kg,

km, mph, Dr, Mr, etc. Умовність такого типу скорочень проявляється у том, що в усному мовленні вони відтворюються повністю [31, с. 38]. Широко відомі нам скорочення: i.e. (латинське *id est*, англійське *that is*); e.g. (латинське *exempli gratia*, англійське *for example*); etc. (латинське *et cetera*, англійське *and so on*) [38, с. 21].

До цього ж типу скорочень належать й прийняті на письмі позначення деяких грошових знаків, наприклад (лат. *libra*, англ. *round*), (лат. *denarius*, англ. *penny*) тощо.

Слова, створені з графічних скорочень, можуть, як і звичайні слова, ставати базою для новоутворень. Наприклад, від іменника MC, що було спочатку графічним скороченням словосполучення *master of ceremonies* – «конферансьє, розпорядник»; що веде програму, утворено дієслово *to emcee* «вести програму, вступати конферансьє» [113].

1.2. Неологізація як перманентне мовне явище

Неологізм (від грец. *νέος* – молодий, новий і *λογισμός* – судження, вислів) – це новостворене поняття, авторський вислів або фраза, що перебуває в процесі входження в загальне використання і ще не включене до загальноновживаної мови [65, с. 123].

Лінгвісти вкладають неоднаковий сенс у поняття неологізму під час студіювання процесу неологізації. Передусім, неологізмом визнається лексема або її лексичний сенс, що від загальновідомих і загальноприйнятих слів або їхніх традиційних значень вирізняється новизною та сприймається як виняткова лексема. Інакше кажучи до неологізмів належать лексико-семантичні одиниці, які виділяються стилістичним «відбитком свіжості». В свій час це підкреслював М. М. Шанський, який звернув увагу на те, що нова лексема є неологізмом лише до того моменту, поки мовець розуміє предметно-логічну новизну цього слова або стилістичну своєрідність

[95, с. 65]. Але, у лінгвістиці є і інше, хронологічне, розуміння неологізмів. Сенс цього поняття набагато ширший: поняття неологізму охоплює всі нові явища у сфері лексики або лексичної семантики, які зароджувалися протягом певного, заздалегідь визначеного періоду, безумовно, чи відчувається в них стилістичний відтінок свіжості і надзвичайності, винятковості, чи він вже стерся, чи, може, не відчувався навіть у конкретний момент народження неологізму.

Наведені вище два визначення неологізму мають істотну різницю. Поняття неологізму зводиться до двох наступних формулювань: 1) неологізми – це лексеми або мовні звороти, які створені для маркування нового предмета, явища або вираження нового поняття [9]; 2) неологізми – лексеми, а також їхні окремі значення, сполучення слів чи вислови, які або з'явилися в мові на певному етапі її розвитку і новизна яких усвідомлюється носіями (загальнономвні неологізми), або були вжиті тільки в певному тексті, ситуації комунікації чи в мові певного автора (стилістичні, або індивідуально-авторські, неологізми – okazіоналізми) [76]. Незважаючи на повноту обох понять, їх не можна прийняти як повністю вичерпні, оскільки вони не включають всі різновиди інновацій, а також не враховують всі їхні особливості та нюанси. Активний процес трансформації таких лексеми в лексеми загальнономвного словника підтримується мовною модою.

Таким чином, неологізми – це лексеми, словосполучення, фразеологізми, окремі їхні значення, що з'явилися на певному етапі розвитку мови для маркування нових реалій і понять, актуалізація яких зумовлена соціальними і територіальними чинниками функціонування літературної мови, а також okazіоналізми (індивідуально-авторські новації), вжиті одноразово в мовній практиці певного автора, видання, редакції чи в конкретному тексті [51]. Новизну цих номінацій розуміють мовці.

Причиною виникнення неологізмів є суспільний та науково-технічний прогрес: поява нових соціально-економічних реалій, відкриття у сфері науки і техніки, досягнення в сфері культури. Основним показником неологізму є

абсолютна новизна лексеми для більшості носіїв мови. Слово є неологізмом не довгочасно. Як тільки лексема активно вживатися мовцями, вона втрачає показники новизни і стає загальноновживаною. Нині слова місяцехід, космодром, радар, ракета-носій, програмування не є неологізмами. Ці слова були новими для свого історичного періоду, але на сьогодні освоєні мовами і не сприймаються носіями мови як нові.

Таким чином, стає зрозумілим, що поняття неологізму змінне в часі і відносно: лексема залишається неологізмом доти, поки носій мови відчуває у ньому новизну.

З вищезазначеного стає зрозумілим, що процеси неологізації в мові протікають постійно з метою обслуговування зростаючих вимог номінації нових явищ та понять, які неминуче з'являються протягом певного періоду існування суспільства.

Важливим питанням також є і те, яким чином створюється нове слово. Встановлено, що в акті первісної появи об'єкта бере участь певна людина (*originator*), яка створює нову лексему. Потім лексема проходить кілька стадій соціалізації (прийняття в суспільстві) і лексикалізації (закріплення в мовній системі). Слово сприймається посередниками (*purveyors*), які популяризує його серед мас. Це, як правило, викладачі університетів, шкільні вчителі, репортери, робітники засобів масової інформації. Слово фіксується у періодичній пресі. Наступна стадія соціалізації – це прийняття слова широкими масами носіїв мови. Далі йде процес лексикалізації, а потім – здобуття умінь адекватного використання нового слова, тобто здобуття комунікативно-прагматичної компетенції носіями мови. Умовно ланцюжок неологізації об'єкта дійсності представлено на рис. 1.

Людина, яка створила нове слово (originator)

Соціалізація слова (сприйняття його суспільством)

Лексикалізація слова (закріплення слова в мовній системі)

Рис. 1. Ланцюжок неологізації лексичної одиниці

Процеси соціалізації лексеми і його лексикалізації проходить через взаємодію посередників (наприклад: вчителів, репортерів, акторів, через засоби масової інформації і т.п.).

Всі неологізми, їх морфологічна форма і характер значення, відносяться до руслу англійських словотворчих традицій, коли осмислюється потреба в новому слові.

Особливо активно поповнюються новими лексичними одиницями сучасні науково – технічні термінологічні системи: біоніка, біонт, гідропоніка, генотип, комп'ютер, лети лан (антимікробна речовина), інтерферон, океанолог, cable television, zenware (комп'ютерні програми, які допомагають сфокусуватися користувачеві на даному завданні), phablet (смартфон, екран якого більший за звичайний телефон та менший, ніж у планшета), MOOC (онлайн- курси для великої кількості людей) тощо. Це лексичні неологізми, що виконують номінативну функцію. До них належать також лексичні одиниці, утворені від лексем, які існували в мові раніше: ракета – ракетник, ракетносець, ракетносіє, ракетодром; комп'ютер – комп'ютеризація, комп'ютеризувати, комп'ютерний; вітер – вітрівка; крос – кросівки; friend – to friend; application (software) – app; iPod + broadcast – podcast; China + India – Chindia; blob + object – blobject та інше [67, с. 176; 27, с. 9].

Неологізми служать, з одного боку, для номінації нових чи, ще не названих визначень, реалій, а з іншого –

для заміни старих назв новими, зумовленими різними чинниками – поширенням до мовної економії, посиленням до номінативних моделей, точніших назв, експресивно-стилістичного модернізування, з причин соціально-політичного, евфемістичного характеру, наприклад: «касетник» замість «касетний магнітофон», «маг» замість «магнітофон», «доглядач будинку» замість «двірник».

Потреба у власне номінативних неологізмах постає особливо гостро в час формування літературної мови народу або її окремих стилів, коли, зростає роль свідомого, цілеспрямованого творення неологізмів окремими особами. Номінативно – експресивні неологізми особливо швидко виникають (так само й зникають) у розмовній мові, особливо у жаргонах [65, с. 126].

Як пише М. О. Шутова про словниковий склад англійської мови, як і інших мов, постійно розвивається. Постійний або безперервний розвиток це і саме є перманентність. Поява нових умов існування людини, нові стосунки між мовцями, нові галузі знань та концепції вимагають відповідних змін у мові, які б зображали навколишню реальність та внутрішній світ мовця. Адже саме лексичний склад є тим компонентом мови, якому притаманні постійні зміни, що пояснюються новими когнітивними та комунікативними потребами мовців. Таким чином, з'являються численні нові слова – неологізми, які можна інтерпретувати як лексичні відповідники до змінених комунікативних умов [97, с. 79].

Поява неологізмів пов'язана практично з усіма сферами життя сучасного суспільства. Головна мета нових лексем полягає в розкритті найважливіших джерел і способів презентації неологізмів у суспільному

житті, визначення ролі нових лексичних одиниць і функціонування неологізмів у сучасній англійській мові в різних сферах життя суспільства [97, с. 79].

Ми погоджуємося з думкою М. О. Шутової, про те, що неологізми збагачують лексичний склад мови й таким чином підтверджують її динамічну природу. Попри думку деяких критиків, які піклуються про «чистоту» мови, не потрібно недооцінювати значення неологізмів для її розвитку. Саме вони розв'язують суперечності, які виникають між наявним лексичним складом мови та новими комунікативними та когнітивними потребами мовців. Вони заслуговують на увагу науковців, можливо, у вигляді опублікованих збірок неологізмів, адже словники не можуть зобразити постійне зростання кількості неологізмів. Зміни діяльного світу людини ведуть до появи нових та розширення старих фрагментів картини світу, які, своєю чергою, потребують фіксації на «мовній карті світу» [97, с. 80].

1.3. Неологічні одиниці мови: дефініції, ознаки, виникнення

Лексичні інновації утворюються завдяки процесу неологізації, що відображає головний поступальний рух мови. Лексичні інновації відображають не лише динамічну появу нових сфер дійсності та життя людини англійськими одиницями номінації, оновлення лексичних та словотвірних ресурсів мови, їхній семантико-функціональний Серед основних джерел поповнення словникового фонду сучасної англійської мови власномовні ресурси вважають найбільш активними: у неологічній лексиці переважають лексичні інновації, утворені відповідно до актуальних способів словотворення. розподіл, але й прагматичну спрямованість комунікації в усній та писемній формах [23, с. 28–29].

Основними ознаками, які використовують вчені лінгвісти для зіставлення та розмежування виокремлених груп різних інновацій, є:

- 1) належність до мовлення;

- 2) творчий, індивідуальний характер створення лексичної одиниці;
- 3) синхронно-діахронна дифузність (спочатку новоутворення – втілення зв'язку між синхронією та діахронією: лексема є синхронною через словотвірні, семантичні та граматичні зв'язки);
- 4) словотвірна похідність (новоутворення є результатом відносно вільної комбінації щонайменше двох словотвірних морфем);
- 5) первісна одноразовість;
- 6) залежність від контексту;
- 7) новизна лексичного значення;
- 8) експресивність;
- 9) номінативна факультативність (слова сприймаються, переважно, в їх класичних значеннях) [23, с. 29].

З термінологічної точки зору *потенціалізмами* називають такі лексичні одиниці, які створені, але ще не закріплені традиціями слововживання, оскільки потенційність означає можливість виникнення мовленнєвого факту, заданого тією чи іншою системою мови. На відміну від *оказіоналізмів*, які є нормативними одиницями без стилістичного маркування [74, с. 284].

Потенціалізми зрозумілі і без самого контексту завдяки семантичній прозорості їх складових частин, й відсутності ідеоматичності та встановленню значення цілого в лексемі завдяки значенням його компонентів. Їх можуть створювати будь-які носії мови, оскільки потенційними лексемами нерідко позначається ті, що не мають стандартної назви, або ті регулярні позначення, які не можуть одразу приходити на думку [125, с. 12].

Інший вид інновації, що має широке використання в лінгвістичній літературі, є *оказіоналізми*. Оказіоналізми – це лексичні одиниці, які створюються творчим шляхом та супроводжуються авторськими поясненнями. Коли виникають *оказіональні* лексеми це має назву, як акт свідомого мовленнєвого новаторства автора. Такі лексеми виникають через вплив контексту, ситуації, комунікації для здійснення якогось актуального

комунікативного завдання, або, для передавання змісту, який необхідний для конкретної ситуації [74, с. 283].

У лексикології okazіональним називають будь-яку лексему, що не відповідає загальноприйнятним нормам, незалежно від характеру його структури, значення якого «стає зрозумілим звичайно в умовах контексту». Ця лексична одиниця може бути похідною або непохідною, власномовною або запозиченою і відповідати, в основному, морфологічним, словотвірним та синтаксичним моделям. Така лексична одиниця характеризується не своєю новизною, а більше незвичайністю, оскільки з часом новизна зникає, а незвичайність залишається [23, с. 30–31].

Головною та принциповою властивістю okazіоналізму є його одноразовість. Така лексема виникає щоб одразу визначити почуття, емоції та переживання; okazіональні утворення громіздкі, тобто це – компресиви; okazіоналізми служать для описання тих явищ, які не можуть існувати у реальному житті; такі лексеми мають віршовану риму з орфографічними невідповідностями; гра слів є характерною для них, у межах певного контексту [102, с. 83].

Незважаючи на те, що відображення можливих перспектив мовної системи, okazіональна лексична одиниця може використовуватися багато разів. Після втрати ознаки одноразового використання okazіоналізм стає неологізмом у результаті його закріплення у словнику або з закріпленням якогось прийнятого суспільством події життя з конкретним значенням, яке зафіксоване тільки за цією лексичною одиницею. З частотою дублювання інновації в лексемі розкриваються синхронно-функціональні, синтаксичні та парадигматичні зв'язки, які мають вплив на перетворення okazіоналізму в лексему постійного та розповсюдженого використання [68, с. 188].

Лексеми або словосполучення, які відмічають змінювання навколишнього світу або ті лексеми, що підходять потребам спілкування носіям стандартної мови відокремленого національного варіанту як нові,

через їх форму та зміст, саме такі слова лінгвісти відмічають, як *неологізми* [49; 58, с. 12].

Дослідники пропонують таку класифікацію лексичних інновацій, де за основу одного з такого розділу взято ознаку виду мовної одиниці у мовознавстві [28, с. 7–8]. За методом введення до мови нові слова поділяють на лексичні (неологізми або запозичення), семантичні (нові лексико-семантичні варіанти лексем або сталих словосполучень), й фразеологічні (нові сталі словосполучення).

Слідуючи розподілу за *ознакою ступеня новизни* мовної одиниці, інновації мають розподіл на сильні та слабкі [1]. Згідно з цією класифікацією до сильних відносять інновації в яких повна новизна відчувається завдяки винятковій формі або нечіткому тлумаченню. До слабких інновацій відносяться лексеми, які були відомі та через певний час набули нового значення [71, с. 177].

За *ознакою способу номінації* відрізняють новотвірні лексеми, визначення, об'єднання лексем, зовнішні та внутрішні запозичення [1, с. 48].

За *ознакою способу утворення* визначають підкреслювання основних шляхів утворення інновації, особливо через лексичне та семантичне поширення [61, с. 119–125]. За таким розділом інновації представлені запозиченими, словотвірними та семантичними одиницями. До цієї групи В. І. Заботкіна, посилаючись на класифікацію Луї Гілберта, відносить також і фонологічні неологізми, як унікальні конфігурації звуків, що можуть з'єднуватися з морфемами походження з Грецької або Латинської мови [28, с. 35], створюючи лексичні інновації через звуконаслідування.

Запозичення аналізують як іншомовні готові лексичні одиниці або фразеологізми, форма та значення яких переходить із зовнішнього джерела. Ці лексеми беруть участь у розвитку словотвіру в англійській мові: виявляючись, як нові словотвірні елементи та викликають формування словотвірних моделей, й присуджують семантичне значення інноваціям [17, с. 34].

Словотвірними інноваціями називають лексеми які, утворені завдяки словотвірним моделям на основі фактичних лексем та елементів. В. І. Заботкіна виділяє регулярні та нерегулярні англомовні словотвірні моделі [28, с. 35], до регулярних вона відносить афіксацію, конверсію та словоскладання, а скорочення та лексикалізацію відповідно до нерегулярних.

За ознакою стилістичного маркування інновації репрезентуються через абсолютні або оригінальні, літературні та стилістичні одиниці [66, с. 243]. Нечисленними є абсолютні або оригінальні інновації, які утворюються за допомогою невідомих в англійській мові елементів (окрім графем та фонем). У літературних інновацій є свій автор, належний контекст та вони застосовуються для створення відповідної образності для художнього тексту. Лексеми та словосполучення неформальної лексики, формування та вживання яких роблять ефект експресивності, відомий як стилістичні інновації.

Лексичні інновації показують різні джерела й систему механізмів модернізування мови, тенденції процесу розвинення словникового складу англійської мови, а по-друге – лексичні інновації підтверджують специфіку мовних явищ в англійській мові. Широкий діапазон нової лексики подають в першу чергу видання засобів масової інформації, що найшвидше зображають найновітніші змінювання в сучасному англомовного суспільстві [87, с. 4].

Формування лексичних інновацій здійснюється як наслідок процесів словотворення власномовними одиницями та запозиченнями з інших мов за законами аналогії, суть якої полягає в тому, що лексема – це деривативне ціле морфологічного та семантичного характеру, яке складається з незмінних методів роботи та механізмів його формування [18, с. 4; 73, с. 229; 61, с. 8].

Такі лексеми зображають не тільки динамічну появу нових сфер дійсності та життя людини одиницями номінації, але й показують модернізування лексичних та словотвірних резервів мови, їхній семантико-функціональне розділювання, а також прагматична спрямованість спілкування в усній та писемній формі [60, с. 32].

Існує декілька варіантів визначення неологізму, наведемо декілька з них. За визначенням О. С. Кубрякової, неологізм – це «нове слово або стійке словосполучення, що відповідає потребам спілкування, нове за значенням і за формою, що було створене за словотвірними законами даної мови або запозичене з іншої мови і що сприймається носіями даної мови в якості нового протягом певного часу» [55, с. 35].

Враховуючи вищевикладені визначення неологізмів, сформулюємо своє бачення сутності цього класу слів. Отже, неологізмами слід вважати нові лексичні одиниці або стійкі словосполучення, які створені за останні 10–20 років за словотвірними законами даної мови, або запозичені з іншої мови за потребою спілкування.

Деякі лінгвісти під час ідентифікації нових слів серед головних критеріїв висувають саме лексикографічну ознаку неологізмів, ця ознака вказує на те, що нова лексема не повинна бути зареєстрованою у словниках [25, с. 23; 10, с. 173].

Шляхи виникнення неологізмів поділяють на:

1. Фонологічні
2. Запозичення
3. Синтаксичні

1. **Фонологічні** неологізми утворюються з окремих звуків. Вони представляють собою цілі конфігурації звуків. Такі лексеми іноді називають «штучними». До групи фонологічних неологізмів умовно відносяться нові лексичні одиниці, утворені від вигуків. Наприклад: *Zizz* (британський сленг) – короткий сон (імітація звуків, які видає людина уві сні, нерідко передається в коміксах за допомогою трьох букв *ZZZ*). Так само і *Sis-bombah* (американський сленг) – видовищні види спорту, особливо футбол (склади часто застосовувались школярами для підбадьорення гравців). Слово *to zap* – стріляти, вдарити в зуби (в прямому і переносному значенні): спочатку *zap* використовувалося як вигук в коміксах для передачі в графічній формі звука космічної зброї. Або ж *qwerty* – це неофіційна назва клавіатури друкарської

машинки, яка утворилася з перших букв верхнього рядка стандартної друкарської машинки Q, W, E, R, T, Y [32, с. 47].

Такі неологізми мають найвищий рівень конотації новизни і можуть бути віднесені до «сильних неологізмів». Високий рівень їх новизни виникає через незвичайні та свіжі форми, які, до цього моменту ще не використовувались [31, с. 159].

2. До сильних неологізмів віднесемо і **запозичення**. Запозичення, як джерело поповнення словникового складу. Запозичення посідають значне місце в англійській мові. Велику роль відіграли запозичення в XIII та XIV ст., коли в Англії одночасно функціонували три мови : англійська – мова основної маси населення, французька – мова школи, державних і законодавчих органів і латинська – мова церкви та науки. Пізніше запозичення виникали, головним чином, унаслідок розширення політичних, економічних і культурних відносин та зв'язків Англії, а також США з іншими країнами. Аналіз запозичень, які прийшли в англійську мову, показує, що традиційні джерела (французька, іспанська, італійська, російська, німецька, грецька, португальська та інші європейські мови) привнесли в англійську мову 52 % запозичень [83, с. 57].

Сучасна англійська мова збагачується французькими, італійськими, іспанськими, арабськими лексичними одиницями.

Наведемо деякі приклади запозичень:

а) їжа (adobo – «гостра приправа, соус», bollito misto – «м'ясна страва з овочами», capellini – «локшина», gemelli – «різновид локшини», macchiato – «кава», panino – «сандвіч», scamorza – «італійський сир» (Ital));

б) одяг (devoire – «оксамит, тканина» (Fr), hijab – «жіночий головний убір у мусульман» (Arab));

в) предмети побуту (ballotin – «коробка з шоколадними цукерками» (Fr), barrique – «бочка вина» (Fr));

г) музика (bachata – «стиль романтичної музики» (Span), cavaquinho – «різновид гітари» (Port));

д) рослини, тварини (ajowan – «рослина, різновид петрушки» (Hindi), chamise – «вічнозелений кущ» (Span)) [36, с. 164].

3. **Синтаксичними** неологізмами є й ті лексичні одиниці, які утворюються за прикладами вже наявних у мовній системі слів. Мова йде про словотвір, про такі регулярні словотворчі процеси як: афіксація, словоскладання, конверсія, скорочення.

1.4. Типологія інноваційної лексики та наукові підходи до її студіювання

Сьогодні дослідження щодо виникнення інновацій у мові є актуальним завданням. Дослідження нових лексем, аналіз шляхів і способів їх виникнення в англійській мові завжди зображає найбільш характерні тенденції у зміні її словникового складу на сучасному етапі розвитку. Всі інноваційні явища суспільного і політичного життя суспільства знаходять втілення в нових лексичних одиницях. У лінгвістичній літературі, яка присвячена проблемам неології, приділяється увага проблемі виникнення і вживання нових лексем [12].

На думку Л. М. Чумак, у мовознавстві відповідно до системи спільних ознак дослідники пропонують класифікації лексичних інновацій. Зазначимо, що процес інновації пов'язаний з процесом неологізації англійської лексики новими лексичними одиницями [93, с. 32].

За основу одного з таких розділів взято ознаку виду мовної одиниці. За способом введення до мови нові лексичні одиниці поділяються на лексичні (новоутворення або запозичення), семантичні (нові лексико-семантичні варіанти слів або нові семантичні варіанти сталих словосполучень) та фразеологічні (нові сталі словосполучення [28, с. 7–8].

За класифікацією за ознакою ступеня новизни мовної одиниці інновації поділяють на сильні (абсолютні) та слабкі (відносні). Відповідно до цієї класифікації до сильних належать інновації, абсолютна новизна яких відчувається через незвичну форму, або незрозуміле значення. При цьому наявний у мовознавчій науці критерій новизни має часові обмеження в 10 – 25 років із моменту виникнення неологізму щодо сучасного періоду мови [6, с. 171]. Відповідно, до слабких інновацій відносять відомі раніше слова, що вживаються в новому значенні. Ми можемо їх назвати зовнішні та внутрішні запозичення [93, с. 33].

У класифікації за ознакою способу номінації розрізняють новоутворені слова, значення, сполучення слів, зовнішні та внутрішні запозичення [1, с. 48].

Запозичення розглядають як іншомовні готові лексеми або фраземи, форма та значення яких переноситься із зовнішнього джерела [93, с. 33]. Такі одиниці беруть участь у процесах англомовного словотвіру: виступають новими словотвірними елементами, які спричиняють формування словотвірних моделей та надають семантичне значення інноваціям [17, с. 34].

Словотвірні інновації – це нові лексичні одиниці, утворені за словотвірними моделями на основі наявних лексем та елементів. В. І. Заботкіна відокремлює регулярні та менш регулярні англомовні словотвірні моделі [28, с. 35], відносячи до перших афіксацію, конверсію та словоскладання, а скорочення до другої групи відповідно.

Семантичні інновації є новими значеннями, що додаються до наявних у мові, проте дещо переосмислених слів.

За ознакою стилістичного маркування інновації репрезентовані абсолютними (оригінальними), літературними та стилістичними одиницями [66, с. 243]. Утворені абсолютні (оригінальні) інновації за допомогою невідомих в англійській мові елементів (окрім графем та фонем) є нечисленними. Літературні інновації мають свого автора, відповідний контекст та використовуються для створення додаткової образності

художньому тексту. Слова та словосполучення розмовної лексики, утворення та вживання яких справляють ефект виразності, відомі як стилістичні інновації [1, с. 34].

З одного боку, лексичні інновації виявляють різні джерела й систему способів (механізмів) оновлення англійської мови, тенденції розвитку її словникового складу, а з іншого – засвідчують специфіку власне англійських мовних явищ [93, с. 34]. Широкий спектр нової лексики подають передусім видання засобів масової інформації, а також художня література та публіцистика [87, с. 4].

Утворення лексичних інновацій відбувається в результаті процесів словотворення власно мовними одиницями та запозичення з інших мов за законом аналогії, суть якої полягає в тому, що слово, як деривативне ціле морфологічного та семантичного характеру, складається з певних засобів та механізмів його утворення [18, с. 4; 60, с. 8].

Такі лексичні одиниці зображають не лише динамічну появу нових сфер дійсності та життя людини номінативними одиницями, але й демонструють оновлення лексичних та словотвірних ресурсів мови, їхній семантико–функціональний розподіл, а також прагматичну спрямованість комунікації в усній та писемній формах [60, с. 32; 93].

Лексичні інновації в сучасних дослідженнях було проаналізовано в таких різних аспектах, як: лексикологічний, функціонально-стилістичний, ономазіологічний, та словотвірний. У нашій роботі було розглянуто лише лексичні інновації, які утворюються за моделями словотвірної деривації [93, с. 35].

Існує чимало різних наукових підходів до студіювання, неологізми як основна одиниця неології, що зумовлена різними поглядами й трактуваннями, більшість наукових робіт і досліджень, які ґрунтуються на класичному підході у сфері неології – структурно-семантичному. Вивчення неологізмів в рамках цього підходу дає можливість описувати нові факти і явища мови й мовлення, досліджувати їх структуру і семантику, способи

творення й особливості вживання, класифікувати нові слова, визначати їх місце і роль у системі сучасної української мови, а також вивчати їх вплив на мову і зміни, що вони зумовлюють. Саме за допомогою цього підходу лінгвістика поповнилася численними працями, орієнтованими на дослідження неологізмів [14].

В останнє десятиліття активізувався соціолінгвістичний підхід до вивчення нової лексики англійської мови. Відзначається значний вплив просторіччя, спеціальних підмов, особливо жаргонів і терміносистем (наприклад, комп'ютерної, економічної, політичної й іншої термінології) на сучасну літературну англійську мову.

У рамках соціолінгвістичного дослідження нової лексики розглядаються питання розвитку лексичної підсистеми мови, який був обумовлений впливом соціально-економічних і політичних перетворень, що відбуваються в суспільстві.

Останнім часом у лінгвістиці з'явився новий підхід у дослідженні неологізмів – когнітивний, який пояснює появу нових лексичних одиниць у мові через активну пізнавальну діяльність людини, переосмислення відомих фактів і явищ, продукування нових об'єктів та ідей і необхідність їх найменування [4, с. 7].

Дослідження нової лексики з точки зору функціонального підходу передбачає аналіз способів утворення неологізмів та виявлення внутрішніх закономірностей, за якими здійснюється вибір та адекватне вживання того чи іншого слова у конкретному комунікативному акті [53, с. 69]. При функціональному підході розглядається вживання слів, їх функціонування у певних сферах діяльності людини, які забезпечують комунікативний процес та функції, які вони виконують, а саме:

- словотворча – утворення нових лексичних одиниць шляхом словоскладання, афіксації т.д.;

- номінативна – виникнення нової лексичної одиниці з новою структурою та значенням, тобто нового номінанту, що позначає нове поняття;
- емотивна – внесення стильового забарвлення афіксами.

В основі прагматичного підходу до вивчення нової лексики лежить дослідження варіативності лексеми. Тому при прагматичному підході розглядається вживання лексичної одиниці в різних комунікативних ситуаціях залежно від соціального, територіального, національного, вікового та інших статусів учасників комунікації [14].

Методологія наукового дослідження неологізмів в галузі лінгвістики має базуватися на послідовних принципах зв'язку мовних і позамовних явищ, а також принцип студіювання мови як одного з продуктів діяльності людини.

Необхідність студіювання як лексичних інновацій, так і правил їх формування полягає в тому, що склад лексеми, яка визначається словотвірною системою мови, безперервно зазнає змін у процесі розвитку мови, позначаючи трансформацію реальної дійсності та відповідаючи потребам носіїв мови.

Однак студіювання словотворення тривають із середини ХІХ століття (спочатку як порівняльний аналіз в історичному мовознавстві, що надалі спрямовувалися у напрямку різних розділів мовознавства) [43, с. 533–534] та базується на теоретичному освідомленні придбаних фактів і розробці методів студіювання, формування теоретичних ідей, однак систематичний збір, опис та аналіз даних про будову лексичних одиниць і способи їх формування продовжують бути предметом сучасної лінгвістики.

Вибір методологічної основи з позиції урахування комплексного характеру мови завдяки поєднанню *структурного* та *лінгвопрагматичного підходу* обумовлений необхідністю студіювання лексичних інновацій, утворених завдяки моделям словотвірної дериваційної як одного з найпотужніших джерел збагачення лексичного складу сучасної англійської

мови. Розгляд останніх реалізуємо в чотири етапи: класифікації матеріалу, моделювання словотвірної деривації, лінгвопрагматичного аналізу слів та визначення кількісних характеристик лексем.

На кожному етапі розгляду матеріалу який студіюється виокремлюється як формальні, так і смислоутворювальні його показники. Тому *класифікаційний етап* окреслює відбір лексичних інновацій з англійських ресурсів – текстових фрагментів науково-технічного дискурсу.

Моделювання словотвірної деривації окреслює обрання і систематизацію лексичних інновацій відповідно до сполучення їхніх складових частин та способів деривації в межах формулювання однієї словотвірної моделі.

Етап лінгвопрагматичного аналізу здійснений як наслідок, комунікативно-прагматичного підходу до студіювання лексичних інновацій в англійській мові, утворених за моделями словотвірної деривації, спрямований на розкриття ознак мовних форм, що використовуються для організації стратегій в англійському медійному дискурсі початку ХХІ століття. Розглянено складову доказу розуміння лексичних інновацій, занотованих у сучасному науково-технічному дискурсі [93, с. 71].

Період пояснення *кількісних характеристик лексичних інновацій*. Включення компонентів кількісного аналізу втілювання отриманих результатів та визначення регулярності володіння досліджуваних моделей словотвірної деривації, за допомогою яких формулюються лексичні інновації. Компоненти обробки наданих даних, які передбачають володіння тільки кількісних показників і відсоткових розрахунків, дає причини підкреслити словотвірні дериваційні моделі, складові частини яких виявляють найбільшу регулярність у серії аналогічних похідних [93, с. 72].

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Було розглянуто основні словотвірні моделі англійській мові, а також розкрито питання щодо їх шляхів виникнення та видів словотворення

англійської мови. Визначили, що в англійській мові найбільш розповсюджений афіксальний вид по розповсюдженню способів утворення нових лексичних одиниць.

Такий спосіб словотворення як конверсія також грає важливу роль в збагаченні лексики науково-технічного стилю. Безафіксальні похідні, також як і складні слова, сприяють процесу вираження інформації у науковому тексті (model - to model, computer - to compute, etc.).

Мова як основний засіб спілкування зображує розвиток суспільства в кожний період його існування. Мова передається з покоління в покоління, при цьому не залишається незмінною. Їй притаманні протилежні риси – з одного боку, вона зберігає цілісність і організованість своєї структури завдяки стабільності, а з іншого – постійно перебуває у русі. Зміни у мові зумовлюються насамперед змінами у самому житті людей. Культурний, науковий, технічний прогрес, еволюція соціального устрою – все це змушує мову пристосовуватися до нових потреб мовців. Тому дослідження мовного розвитку дозволяє простежити історичні зміни у житті певного народу.

Поповнення словникового складу мови відбувається як за рахунок зовнішніх чинників, так і за допомогою внутрішніх ресурсів. До зовнішніх чинників належать запозичення іншомовних елементів. Англійська мова протягом своєї історії ввібрала в себе значну кількість запозичень, більшість із яких є повністю асимільованими і в усіх своїх функціях відповідають англійським словам. До внутрішніх ресурсів поповнення лексичного складу мови належать різні типи морфологічного словотворення, як-от: афіксація, словоскладання, конверсія, скорочення, внаслідок цих типів слово набуває нових значень.

Словниковий склад англійської мови постійно перебуває у фокусі уваги вітчизняних і зарубіжних дослідників. Особливий інтерес становлять питання класифікації та характеристики різних типів лексики, причини, наслідки та різновиди змін у словнику, різні типи неологізмів та багато інших питань англійського мовознавства. Однак чимало аспектів, пов'язаних із

функціонуванням мовної системи в певні історичні періоди розвитку мови, як от функціонування неологізмів англійської мови XIX століття у прозовій художній літературі, ще не стали предметом окремого дослідження [100, с. 42].

РОЗДІЛ 2

НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ ДИСКУРС ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ДЖЕРЕЛО НЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ

2.1. Науково-технічний дискурс у проблемному полі комунікативно-прагматичної лінгвістики та перекладознавства

Науковий (академічний) дискурс – це вербалізований в тексті тип дискурсивної діяльності відповідно сфері комунікації, мовленнєвої взаємодії представників відповідної соціальної групи/ інституту з метою реалізації статусно-рольових можливостей у заданих цим соціальним інститутом межах, складова «власне професійної зони професійного дискурсу» [48, с. 7].

Як структурна складова власне професійної зони професійного дискурсу, науковий дискурс характеризується креативністю, істинністю та професійною цінністю; науковому дискурсу притаманні інші ознаки професійного дискурсу, як, наприклад: професійна спрямованість, антропоцентризм, мультидисциплінарність, непропорційність розвитку окремих його частин, діалогічність, селективність, замкненість,

нециклічність, дидактизм, динамізм, мовна нормативність, стилістична розшарованість.

Науково-технічний дискурс є інформативним завдяки переконливим аргументом та такий дискурс природно пригортає цікавість науковців-лінгвістів та дослідників, які беруть участь у науково-технічному дискурсі як представники наукової спільноти рівні між собою в відсутності монополії на істину [48, с. 7–13].

Жанрами науково-технічного дискурсу є: наукова стаття, монографія, дисертація, наукова доповідь, виступ на конференції, стендова доповідь, науково-технічний звіт, рецензія, реферат, анотація, тези [6].

Науково-технічні термінологічні системи постійно поповнюються неологізмами. Неологізми в науково-технічному дискурсі з'являються через те, що виникає потреба заміни вже наявної назви точнішою лексема, яка відповідає фонетичним, лексичним, словотвірним та іншим нормам мови. Наприклад: *cyberspace*, *dotcomera*, *online company*, *blogosphere*, *neuroeconomics*, *culturnomics* (залежність економіки від особливостей культури).

У науково-технічному дискурсі прагматичними чинниками створення та адекватного розуміння змісту слугують риторичні норми наукової комунікації, а саме: а) принципи кооперації та мовленнєвої ввічливості [8, с. 28]; б) принципи етикету [36, с. 7]; в) принципи відносного характеру істинності наукового знання та його композиційної організації;

Головні жанрово-стильові параметри науково-технічного дискурсу бувають:

- композиційно структурні (стандартизація, лінійність);
- структурні та семантичні (категорії авторизації, фактора адресата та подвійного адресата (автор+метаавтор)).

Характерною ознакою англійського науково-технічного дискурсу є жанрова стратифікація й варіативність. Основні жанри англійської науково-технічної прози є: оглядові й експериментальні статті, наукові статті,

«інтерв'ю», матеріали наукових конференцій, повідомлення про майбутні та минулі конференції, нові наукові й технічні розробки, анотації, рецензії, монографії, подання на отримання грантів, традиційна та «електронна» наукова кореспонденція тощо [63].

Науково-технічні тексти належать до наукового стилю, сферою використання якого є наукова діяльність, науково-технічний прогрес суспільства, освіта, навчання. Головне призначення цього стилю – систематизація знань, пізнання світу, повідомлення про результати досліджень, доведення теорій, обґрунтування гіпотез, класифікацій, роз'яснення явищ, виклад матеріалу, презентація наукових даних суспільству.

Відмінною особливістю науково-технічних текстів (НТТ) як в англійській так і українській мовах вважається їхнє суто практичне призначення: однією з головних функцій є задовольнити потреби в інформації або надання інструкції реципієнту, щоб він міг впоратися із технічними завданнями, оскільки інструкції, технічні розробки, наукові статті не читають задля отримання естетичного задоволення [94].

Таким чином, науково-технічні тексти, як правило, написані спеціалізованою мовою і з використанням термінів; останнє є їхньою властивістю, але не основною характеристикою. Основною характеристикою науково-технічних текстів є їх практичне призначення, з їх допомогою користувачі отримують інформацію, яка дозволяє їм виконувати завдання або вирішувати проблеми пов'язані із використанням прикладних дисциплін [86].

У зв'язку з бурхливим розвитком науки та поширенням науково-технічної літератури зросло значення науково-технічного перекладу, як засобу передачі накопиченої інформації та знань. Одне з провідних місць у сучасному перекладознавстві займає проблематика при перекладі науково-технічних текстів. Процес перекладу ставав головним предметом уваги науковців необнаразово. Науковці, які намагались дати різні визначення

даного процесу. Вагомий внесок у розробку проблеми перекладу науково-технічної літератури внесли такі відомі перекладачі, як Л. С. Бархударов, В. Е. Бреус, В. Н. Комісаров, В. В. Коптілов, Я. І. Рецкер, А. В. Федоров, які займались студіюванням особливостей та проблем процесу перекладу загалом та особливо процесом перекладу науково-технічної літератури [57].

Проблема перекладу науково-технічної літератури пов'язана з проблемами пошуку точних відповідників у мові перекладу, існування розбіжностей під час перекладання синтаксичних структур, а також стилістичних особливостей тексту науково-технічної літератури як щодо термінології, так і щодо граматики. Перекладачеві науково-технічної літератури, потрібно знайти найбільш оптимальне рішення, яке має максимально задовольняти низку взаємосуперечних умов [50, с. 56].

До інших особливостей перекладу науково-технічної літератури відносять широке вживання різних скорочень, як і тих, що зафіксовані у словниках, так і авторських, okazіональних, що створені тільки на конкретний випадок і зафіксовані лише в одному тексті. Іншу особливість перекладу науково-технічної літератури представляють інтернаціональні слова, які незважаючи на схожість звучання у різних мовах, відрізняються в кожній мові своєю семантикою і стилістичним забарвленням, а в теорії перекладу відомі як «фальшиві друзі перекладача» [45, с. 2].

З огляду на проблематику нашого дослідження, вбачається необхідність окреслити лексичні та граматичні особливості науково-технічних текстів. У науково-технічному тексті часто зустрічаються елементи новизни або лексичні інновації, які є особливо цікавими для читача, та мають зв'язок із використанням нових термінів у мові (термінів-неологізмів), які ще не були зафіксовані у словниках та дуже рідко зустрічаються у мовленні. Зрозуміло, що такі лексичні інновації можуть створювати проблематику при перекладі науково-технічних текстів для перекладача. Головною умова подолання цих труднощів є детальний аналіз описуваного явища і передачі його термінами з словників, що вже є

усталеними в науково-технічному дискурсі. Актуальні труднощі з науковими текстами, найновіші технічні винаходи і відкриття висвітлюються у друкованих виданнях і перш за все – у періодичних виданнях, до яких і повинен звертатися перекладач при перекладу такого типу тексту [44].

Передусім необхідно точно знайти, у чому полягає описувана в англomовному перекладі проблема і в чому полягають труднощі її викладу в перекладі. Як вже відзначалося, труднощі можуть бути в описі нових процесів або найновішої апаратури. Перекладач зобов'язаний пильно зіставити всі випадки використання нових термінів або місць, які важко передаються засобами мови перекладу, щоб із загального змісту тексту скласти собі чітке уявлення про труднощі які описуються. Велику допомогу перекладачеві може надати уже існуюча перекладна література з даного питання, особливо якщо є можливість зіставити оригінал і переклад [15, с. 272].

2.2. Лінгвостилістичні особливості та термінологічний склад англomовних науково-технічних текстів

Науково-технічні тексти більшою мірою мають вплив на розвинення науково-технічного мовлення та призводить до його стилістичного класифікування, а також до розвинення спеціальних термінологічних систем. Дослідження фахової мови і техніки, особливо мови електроенергетики, почалося порівняно недавно і є однією із основних задач сучасної лінгвістики.

Науково-технічна мова є однією з провідних видів наукової мови взагалі, як підстиль наукового функціонально-мовного стилю. Головною структурою функціонування даної мови є особлива науково-технічна література. Стилiстична приналежність тексту пов'язана, насамперед, з терміном, не відмінно від жанрової характеристики тексту; додаткові риси знаходяться у тіні терміну, хоча і добре відомі спеціалістам, хоча кожен автор або вчений розуміє і визначає таку форму по-своєму [115].

Термін – це лексема або словосполучення, яке позначає те або інше визначення з тієї або іншої, спеціальної області теоретичного наукового знання або практичної діяльності. Терміни існують для того, щоб передавати когнітивну інформацію. Вони втілюються в системні контакти з іншими термінами і спрямовані до однозначності (моносемії) в даній сфері знання або діяльності. Стилистична нейтральність і незалежність від контексту – головна характеристика термінів [89, с. 224].

Усі терміни за своєю формою розділяються на:

- прості, які складаються з однієї лексеми: circuit – ланцюг;
- складні, які складаються з двох слів і пишуться разом або через дефіс: flywheel – маховик;
- терміни-словосполучення, які складаються із декількох компонентів: circuit breaker – автоматичний вимикач [64, с. 49].

Терміни-словосполучення поділяються на три групи [46, с. 259].

1. До першої групи відносяться терміни-словосполучення, частинами яких є незалежні лексеми, які вживаються окремо і, при цьому, зберігають свою головну роль: brake – гальмо; gear – механізм, прилад, шестерня і ін.

Можливість розділення та виокремлення частин із словосполучень в незалежні терміни є характерною для термінів-словосполучень першого типу [46, с. 259].

2. До другої групи відносяться такі терміни словосполучення, в яких один із частин є технічним терміном, а другий – загальноживаною лексикою. Частинами цієї групи можуть бути два іменники, або іменник і прикметник. Ця модель утворення науково-технічних термінів є більш продуктивним, ніж перша група, де дві частини є незалежними термінами [11, с. 259]: back coupling – зворотній зв'язок; variable capacitor – перемінний конденсатор.

Характерною особливістю термінів-словосполучень другої групи є те, що друга частина, тобто іменник, може приймати на себе значення всього сполучення і подавати в контексті незалежний термін.

3. До третьої групи належать терміни-словосполучення, дві частини яких є лексемами загальноживаної лексики і лише поєднання цих лексем є терміном. Подібний спосіб формування науково-технічних термінів не є продуктивним у сучасній англійській мові [102, с. 260].

Терміни третьої групи термінологічно не розділяються і взаємозв'язки між частинами міцний: *line wire* – провід під напругою (ел.); *live stream* – свіжий пар (теп.).

Переважає кількість термінів формувалася за рахунок загальноживаних слів, буквального проникнення із різних сфер техніки, запозичень з міжнародної лексики за словотвірними моделями, які характеризують сучасну англійську мову [46, с. 260].

Переклад термінів потребує розуміння тієї сфери, яка має стосунок до перекладу, розуміння сенсу термінів англійською мовою і вивчення термінології рідною мовою. При перекладі науково-технічної літератури вагоме значення має взаємовплив терміну з контекстом, в наслідок чого проявляється значення лексичної одиниці. У процесі перекладу терміну окреслюють дві фази [46, с. 257]:

- Висвітлення значення терміну у контексті.
- Переклад значення мовою перекладу.

Провідним прийомом перекладу термінів є переклад через лексичний еквівалент, що є незмінним лексичним відповідником, який цілком відповідає значенню лексичної одиниці. Терміни, у яких є еквіваленти у рідній мові, виконують важливу функцію при перекладі. Вони є базовими пунктами у тексті, та від них залежить визначення значення інших лексем, вони дають спроможність висвітлити характер тексту. Через це треба володіти умінням відшукати належний еквівалент у рідній мові і поширювати знання термінів-еквівалентів [46, с. 257].

Проаналізуємо головні способи перекладу термінів-словосполучень [58, с. 263]: Спосіб опису – передавання лексичної одиниці через поширене висвітлення значення лексеми в англійській мові. Даний спосіб підходить як

у випадку відсутності доречної за значенням лексеми в рідній мові, так і у тлумаченні значення лексеми у словнику.

The commercial acid is generally not quite pure – Кислота, що продається, як правило, з різними домішками.

Primary (standarts) laboratory – головний метрологічний заклад відомства, який зберігає зразкові засоби вимірів вищого розряду.

Спосіб калькування – це переклад англійської лексеми або словосполучення за її частинами з подальшим складанням цих частин. Такий переклад відтворює англійську лексему буквально.

Low-noise engine – малошумний двигун.

High-voltage switch – вимикач високої напруги.

Спосіб транскрибування – передавання літерами рідної мови звучання англійської лексеми (використовується для передавання назв форм та корпорацій) [46, с. 263]. Наприклад:

Special Systems Industry – Спешиал Системс Індастрі.

До суттєвих труднощів призводять терміни, до складу яких вступають категорії лексем, тобто багатоконпонентні терміни. Вони посідають виняткове місце в сучасній науково-технічній літературі. Усяка сфера науки і техніки охоплює суттєву кількість таких термінів [46, с. 264].

Natural rubber-based stock – суміш на основі природного каучука.

За винятком технічних термінів, науково-технічна література повна метафоричною термінологією, про це вказує зростання ступеню метафоризації сучасного науково-технічного тексту.

У науково-технічних текстах поміж всенародних лексем та термінів пристосовуються як мовні («стерті»), так і мовленнєві (індивідуально-авторські) метафори. Перекладні еквіваленти перших, як правило, зафіксовані у перекладних словниках, і мовні метафори перекладаються, як і інші лексеми, за допомогою альтернативи словникового відповідника. Такі метафори зовсім не потрібно перекладати українською мовою метафоричним словом в українській мові, якщо внаслідок перекладу певним чином

порушуються стилістичні та жанрові правила мови перекладу та мовлення, через те, що застосування таких метафор не є показником стилю автора [39, с. 203].

Таким чином, мовні метафори у перекладі можуть передаватися:

1. Метафоричною лексемою (coal basin – вугільний басейн, apron – козирок, captain's bridge – капітанський місток, shear lips – губи зрізу (ділянки в'язкого руйнування));

2. Неметафоричною лексемою (altar – горизонтальний шельф, needle beard – крючок голки, bedroom – спальне купе, beetle – важка киянка)

3. Метафоричною лексемою, що має інший характер образності (zapping – затирання (запису у пам'яті), tortoise – робокар, bleed (полігр.) – «зарізати» (обрізати поля разом з частиною тексту) [39, с. 203].

В окремих випадках перекладу мовної метафори перекладач має перспективу вибору між метафоричним та неметафоричним відповідником: наприклад, метафоричний термін *logic family* може перекладатися як «серія логічних елементів», «система логічних елементів», так само і «сімейство (родина) логічних елементів». У таких випадках вибір метафоричного чи не метафоричного різновиду перекладу вирізняється перекладачем з приводу загального стилістичного аналізу тексту, однак у дійсності переважно не має принципового значення [39, с. 203].

Слід зазначити, що у перекладах на сьогодні проявляється прагнення до збереження метафоричної образності у перекладі, що певним чином споріднено зі зниженням жанрово-стилістичних правил в українській мові щодо вживання жаргонізмів та професіоналізмів, оскільки в англійських науково-технічних текстах вони вживаються більш широко (див. метафоричні слова coffin, guillotine) [39, с. 203].

Одним із поширених в науково-технічній літературі є кліше in terms of, яке перекладається переважно незмінними словосполученнями «з точки зору», «в плані», «у вигляді» та інше [39, с. 195–196]:

Around the beginning of the 20th century, the study of cognition in terms of psychology, linguistics, neuroscience and so on each developed into a distinct and separate area of inquiry.

Десь на початку століття дослідження пізнання з точки зору психології, мовознавства, нейронлогії та інших дисциплін призвело до появи окремої чітко окресленої галузі дослідження;

Типові для науково-технічної літератури є також такі незмінні словосполучення: *in question* «означений, про який йдеться», *at issue* «той, що обговорюється, спірний», *to be true* «бути правильним, підтверджуватися у випадку», *with respect to* «стосовно», *in terms of* «в термінах, з точки зору, в плані» [39, с. 196].

Отже, стає зрозумілим, що для науково-технічної літератури, головною стилістичною характеристикою якої є точність та чітке формулювання матеріалу, є типовим застосування незмінних необразних словосполучень. Але, окрім цих лексичних одиниць, науково-технічна література не має вираженої фразеології, яка надає мові емоційну насиченість.

Отже, характерною ознакою текстів науково-технічного стилю є, насамперед, наповненість термінами усіх груп. Окрім термінів, науково-технічні тексти характеризуються використанням спеціальної технічної фразеології. Сюди також належать факти, коли загальноживана лексема в сталих словосполученнях набуває термінологічного значення [47, с. 13].

Під час перекладу лексичних інновацій в науково-технічних текстах використовуються такі головні прийоми перекладача: транскрипція, транслітерація, калькування, описовий переклад, пошук відповідних еквівалентів.

Розглянемо ознаки кожного з цих прийомів:

1. Транскрипція – це процес відтворення звучання як в оригіналі, на відміну від транслітерації, що головною метою має передачу саме графічної форми сексеми [70, с. 159]. Наведемо приклад: *commutator* – коммутатор; *processor* – процесор; *operator* – оператор;

indicator – індикатор; portal – портал; server – сервер; decoder – декодер; gigabit – гігабіт.

2. При використанні прийому калькування перекладу піддаються основні складові елементи лексичної одиниці або словосполучення, після чого перекладені частини поєднуємо в одну лексичну одиницю або словосполучення. Наприклад: process-handling procedure – процедура управління процесом; peer view instances – рівноправні екземпляри видимого елемента; disk storage – дискова пам'ять; current drive – поточний дисківід; image recognition – розпізнавання зображення та інші.
3. У тому випадку коли слово іноземної мови замінюється словосполученням, що розкриває її значення, лексико-граматична трансформація має назву описовий переклад. Наведемо приклад: tracker – програма для обробки аудіо-треків, shareware – умовно безкоштовна продукція (розповсюджуються за принципом «спробуй, перш ніж купляти»), demo – демонстраційна версія програми.
4. Наукові терміни, що не вживалися до цього часу та з'явилися зовсім недавно перекладаються з англійської мови на мову необхідного перекладу за допомогою відповідних еквівалентів. Наприклад: keyboard – клавіатура; mode – режим; notepad – записна книжка; desktop – робочий стіл; network – мережа; bar – панель [72].

2.3. Науково-технічна література як джерело лексичних інновацій

Поняття *інновація* (від лат. novatio – оновлення), яке в наш час набуло універсального характеру, спираються на положення, що процес утворення, освоєння та поширення чогось нового – це результат інтелектуальної діяльності з упровадження в життя наукових відкриттів, винаходів, раціоналізаторських пропозицій; перетворення в економічній, технічній, соціальній та інших сферах, які пов'язані з новими ідеями, винаходами, відкриттями тощо [52].

У сучасній англійській лінгвістиці вчені використовують поняття *інновація* як родове, що охоплює арсенал видових понять, зокрема *потенціалізм*, *оказіоналізм*, *неологізм*, які мають зв'язок з процесом лексичного поповнення мови [13, с. 53].

Лексичний компонент науково-технічних текстів розділяється на дві великі категорії: компоненти, які відповідають всім наведеним ознакам, та компоненти, яким не вистачає одного чи двох необхідних показників. Перша категорія, у свою чергу, розділяється на дві підкатегорії. Передусім, це терміни, занотовані у термінографічних джерелах (словниках різної варіації, стандартів тощо). Поміж яких є як традиційні, крім того стандартні, терміни, наприклад: *correlation*, *clustering*, *Euclidean distance*, *medoid* тощо, так і окремі неологізми, включені до словників, такі як: *data mining*, *database system*, *decision tree*, *knowledge discovery*, *tree*. До другої підкатегорії входять неологізми, які на сьогодні не занотовані у словникових джерелах, не дивлячись на це достатньо використовуються в спеціальних текстах, наведемо приклад: *biorthogonal wavelet*, *data cube*, *edge detection*, *interestingness*, *multiple-level knowledge*, *pattern-based similarity search* [82, с. 91–92].

Відомо, що до неологізмів зараховують слова, які формулюють нові поняття. Поява неологізмів викликана причинами екстралінгвістичного характеру, такими як стабільний процес розвинення суспільства, техніки та технології, поява нових явищ, які мають необхідність зображення у мові, а також і суто мовних запитах (дія закону економії мовних засобів). Процес неологізації є постійним, він наявний у кожній сфері науки та суспільства, саме тому є актуальним об'єктом дослідження багатьох мовознавців [35, с. 7–8].

Вирізняють такі види неологізмів:

1) нові за формою та змістом мовні показники, які можливо розділити на:

а) неовербни (лексеми, що формують одночасну новизну форми і змісту), наприклад: *sheeple, metrosexual, supercentenarian, fashionista*;

б) неофрази (неологічні фразеологізми і нові постійні сполучення лексем), наведемо приклад: *thumb tribe, clubsandwich generation, hockey mom, generation Z*;

2) нові за формою мовні показники – неоморфи (лексичні одиниці, що змінили стару форму на нову, при цьому підтримуючи свій зміст), наприклад: *Baby Boom Generation → Baby Boomers, Boomers, Jewish American Princess → JAP, 9/11 → nine eleven*;

3) нові за значенням мовні показники – неосеми (нові лексико-семантичні варіації наявних лексем), наприклад: *black hole → black hole (v), tsar → grug tsar, eyeball → eyeballs*.

У другій категорії головне місце належить неонімам. Е. Ф. Скороходько визначає неонім як лексему або словосполуку, яку створив автор тексту, для того щоб надати найменування тільки-но створеному поняттю [81]. Неонім як найменування тільки запропонованого поняття, головним чином, акомпонує в тексті визначенням, однак, на відміну від самого терміну, він не є сталою мовною одиницею і використовується лише автором тексту. Неонім – це назва поняття, яке на час його появи ще не є відомим науковому суспільству. Замість того термін – це назва поняття, яке вже було використано рядом авторів. На цьому прикладі неоніми можна порівнювати як і з термінами які використовуються певний довгий час, так і неологізмами [78].

Принциповою різницею між терміном та «звичайною» лексемою Е. Ф. Скороходько признає не в тому, що терміну характерні чіткі ознаки, яких немає у загальноживаних лексемах, або що термін у якого не вистачає ознак, які характерні для «звичайної» лексеми, а в сукупній властивості – чисельний взаємозв'язок ступеню вираження кожної з цих ознак [77].

Головними розрізненнями терміна від загальноживаного слова є:

а) особливість використання терміна;

- б) змістова досконалість;
- в) наявність визначень;
- г) стилістична об'єктивність;
- д) номінативний характер назв;
- е) додавання терміна у терміносистему.

Науково-технічний текст містить не тільки особливі терміни цієї галузі, але й загальнонаукову лексику, а звідси терміни з інших галузей. Е. Ф. Скороходько відрізняє три категорії термінів, які функціонують у межах одного спеціального тексту [79]:

а) інтрагалузеві – це спеціальні терміни належної сфери – штучного інтелекту, аерокосмічних технологій та інші, наприклад: *arc feature extraction, centralized semantictagging, computer generated image, decision tree, decision tree classifier, image analysis; aerodynamic amplification, aerolastic system, airfoil's geometrical adoptability, airfoil kinematics, airfoil lift coefficient, flap deflection angle;*

б) екстрагалузеві – це спеціальні терміни суміжних сфер (наприклад, математики – *linear analysis, matrix*, статистики – *correlation, regression analysis*, лінгвістики – *context, grammatical error* та інші);

в) загальнонаукові терміни, наприклад: *calculation, equation, method*.

Всяка англійська термінологія, як і більшість актуальних термінологічних структур, включають лексеми двох типів: монолітні та багатоконпонентні терміни (за частину приймаємо кореневу морфему). До останніх потрібно приймати як складні лексеми та словосполучення, так і лексичні одиниці з нечітким або тимчасовим статусом. Кількість частин терміну називається його довжиною [81].

Таким самим чином, як розмір лексеми можливо визначати різними способами – чисельністю фонем, графем, складів, морфем, різними способами можливо визначити і розмір терміну. Дуже часто враховують кількість складів та літер. Е. Ф. Скороходько пропонував розгорнутий асортимент оцінок розміру терміна: синтаксичну (кількість лексем у складі

терміна), лексичну (кількість кореневих морфем), словотвірну (головну кількість морфем – кореневих і словотвірних) та графічну (кількість літер) [77].

Словотвірні афікси ураховуємо тільки у складі монокомпонентних термінів (*test-ing, test-er, test-abil-ity*) та ядерних частин багатоконпонентних термінів (*algorithm de-composit-ion, classification accur-acy, detection mask-ing, error-tolerant graph, isomorphism detect-ion*). Стверджується, що кореневі лексеми мають нульовий афікс *test-Ø*.

Розрізняють такі структурні типи термінів:

а) коренева за структурою лексема, у складі якої не виділяється ні одного словотвірного афіксу (*tree, snake*);

б) афіксальна за структурою лексема, яка включає в себе хоча б один словотвірний афікс (*location, cohesion, programmer*);

в) складна за структурою лексема, яка включає в себе більше однієї кореневої морфеми (*fencepost, image point*);

г) словосполучення (*broken heart, visual data, field of view*);

д) аббревіатура (*DT, CPU, TAP*) [27].

Вибір термінотвірних видів відносно співіснує (як за називаннями, так і за змістом) з вибором структурних видів. Однак на відміну від попередніх видів в даному випадку беруть до уваги не так структуру терміну, як спосіб його формування в науково-технічному дискурсі.

Відрізняють такі головні види: коренева лексична одиниця (*tree, graph*), термін-трансформ (*architecture, answer, cohesion, entry, image*), афіксальний термін (*chaining, hypertext, interestingness, programmer, seeker*), складна лексична одиниця (*graph matching, knowledge discovery, quality problem, circle model, error surface*), словосполучення (*experimental condition, neutral network, iconic view, relevant document, visual angle*), складна синтаксична лексична одиниця, складне словосполучення, аббревіатура (*TAP, UA, CPU, DT*). За термінотвірними характеристиками в науково-технічному дискурсі домінують складні лексичні одиниці.

Трансформ – це лексична одиниця, яка сформована семантичним шляхом (в результаті розвинення значення загальнолітературної лексеми чи терміна з другої сфери), наприклад: *tree* – деревоподібна структура (математика) < *tree* – дерево, *snake* – модель контурів обличчя (автоматичний аналіз ілюстрацій) < *snake* – змія, *virus* – вірус (комп’ютерна програма) < *virus* – вірус (медицина), *barrier* – команда, яка попереджає недотримання послідовності доступу до пам’яті, *palimpsest* – використаний раніше блок пам’яті, призначений для нових даних, *garbage* – зайві об’єкти в пам’яті комп’ютера тощо. Зберігаються комплексні трансформи, всі складові яких є наслідком семантичного словотвору, наприклад: *broken heart* – об’єкт, залишений у пам’яті без вказівки на його місцезнаходження, *fencepost (fence post)* – вільна пам’ять між блоками, що містять дані [16].

Словотвір, тобто генерування похідних та складних лексем відповідно до існуючих в мові підходами та моделями, безперечно, є головним джерелом нових лексичних одиниць у науково-технічному дискурсі сучасної англійської мови. Продуктивності словотвору впливає широка система його підходів та засобів, дякуючи яким стає можливою передача безмежної кількості значень, які спроможні задовольняти будь-які вимоги спілкування в науково-технічному дискурсі.

До афіксальних дериватів зараховуємо тільки ті терміни, які стали такими в результаті акту термінотворення в науково-технічному дискурсі, а не були запозичені з такою структурою з загальнолітературної мови. Наведемо приклад: у загальнолітературній лексиці є лексема *compaction*. На її основі сформовано термін-трансформ *compaction* – техніка компресії структур даних. На рівні морфемного розгляду у ньому виділяється суфікс – *ion*, однак цей термін до афіксальних за способом термінотворення не відноситься, так як його створено семантичним шляхом – переведено в терміносистему в готовому вигляді. Навпроти від нього лексема *compactifying* – переміщення об’єктів для знищення невикористаних ділянок пам’яті між ними, вперше створено завдяки шляху афіксації саме як термін.

Таким самим шляхом термін *location* – місце даних у пам'яті є трансформом, а *relocation* – переміщення даних на інше місце і оновлення всі посилань на їх адресу є афіксальним за способом його створення [33].

Науково-технічна сфера завжди була впровадженням чогось нового як у мові так і у житті людей. Під час створення нових пристроїв, механізмів, засобів, та для того, щоб вони мали назву науковці створюють лексичні інновації. Цей процес виникнення неологізмів є постійним і незмінним. Одні неологізми з часом стають сталими лексемами або словосполученнями та на заміну приходять нові лексичні інновації. Науково-технічна сфера найбільш підходить для розвитку такого типу лексем.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Дослідження лексичних інновацій в науково-технічному дискурсі знаходиться в стадії неупинного розвитку, тому що ця сфера день за днем доповнюється новими лексемами та словосполученнями. Сьогодні зміни в технологічній та інформаційній сферах відбуваються дуже швидко, а отже інтенсивно відбуваються зміни цієї лексичної підсистеми.

Майбутні можливості щодо дослідження зорієнтовані на розгляд способів передачі англійських науково-технічних інновацій на мову перекладу за допомогою різних типів перекладацьких відповідностей.

Фразеологічні елементи не досить поширені у науково-технічній літературі і, зважаючи на це, можуть становити певні труднощі при перекладі. Дуже часто перекладач може не визначати фразеологізм, що є постійним словосполученням, яке сприймається як єдине ціле і використовується носіями мови в сталому оформленні. Під час перекладу його часто приймають за звичайне неідіоматичне сполучення лексичних одиниць, або ж неправильно характеризують його головний сенс.

Ця проблема перекладу науково-технічної літератури є достатньо актуальною, тому що відповідний переклад фразеологічних висловів слугує кращому сприйняттю інформації та засвоєнню матеріалу. За допомогою

певних способів можна з легкістю отримати максимально відповідний переклад до оригінального тексту, який буде зрозумілим читачам.

Розподіл складних випадків перекладу на граматичні та лексичні явища – досить умовний, тому що в кожній мові граматичне тісно пов'язане з лексичним і спосіб передання інформації в перекладі граматичних форм і конструкцій часто залежить від їх лексичного значення. Одне й те ж граматичне явище залежно від певного лексичного вираження може перекладатися різними способами. Але існують певні головні закономірності співвідношення та відповідності граматичних форм і конструкцій мов оригіналу і перекладу, тому детальний опис таких співвідношень, зорієнтований на переклад, видається не тільки доцільним, а й необхідним, щоб цілком уявляти, які можливості має перекладач у своєму постанові для адекватної передачі у перекладі граматичних явищ оригіналу [85, с. 59–63].

Здатність та навички перекладацьких трансформацій лексичних інновацій в науково-технічних текстах займають важливу частину компетенції перекладача, і тому їх студіюванню та правильному використанню слід давати необхідної уваги. Використання різних трансформацій при перекладі наукових текстів має бути спрямоване на адекватну передачу смислу оригіналу та враховувати норми і правила мови перекладу. Обов'язково застосовуються трансформації у перекладі граматичних явищ англійської мови.

РОЗДІЛ 3

СЛОВОТВІРНІ МОДЕЛІ ІННОВАЦІЙНОЇ ЛЕКСИКИ В АНГЛОМОВНИХ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ДЖЕРЕЛАХ

3.1. Афіксальне словотворення: морфологічна трансформація неологізмів

Проведене дослідження повністю підтверджує той факт, що серед прикладів морфологічних неологізмів особливу роль виконують афіксальні новотвори, поява яких у мові стає очевидною тільки після того, як носій мови усвідомлює новизну позначуваного. Це трапляється через те, що схожі новотвори з'являються згідно з словотвірними традиціями мови та їх морфологічна структура відповідає уявленням носіїв мови про типову лексичну одиницю.

В англійській мові функціонує достатньо велика кількість як запозичених (-ite, -ism, -tion, -ment, -age, -able/-ible, -ance/-ence, anti-, contra-, de-, extra-, sub-, semi-), так і суто англійських афіксів (-ship, -dom, -en, -fold, -ful, -hood, -ish, -less, -let, un-, be-, for-, out-, with-). Доречно зазначити той факт, що в англійській мові наявна суттєва кількість так званих гібридів, тобто лексем, що складаються з морфем різного походження і до сталих коренів з легкістю приєднуються іншомовні афікси:

Дієслово *to break*, що має англійське корені, приєднало французький суфікс *-age* і утворило іменник *breakage* «поломка»: *drilling string breakage* – «поломка бурильної колони» [22].

Так само питомо англійські афікси вільно приєднуються до запозичених коренів з інших мов.

Так, наприклад, основа *relation* приєднала до себе англійський суфікс *-ship*, утворивши іменник *relationship* «відносини»: *The program is designed to provide long-term support to people as they change their relationship with certain behaviors or chemicals, and to assist them in making effective, meaningful transitions back into the community.* – «Програма розроблена для надання довготривалої підтримки людям, коли вони змінюють свої стосунки з певною поведінкою чи хімічними речовинами, а також для допомоги у здійсненні ефективних, значущих переходів назад у спільноту».

Однак не всі афікси використовуються як словотвірні елементи, певні втратили впродовж часу своє значення і стали непродуктивними. Продуктивний афікс має наступні показники [41, с. 8]:

1) при додаванні до словотвірної основи, афікс формує певне абстрактне значення. Наприклад достатньо продуктивний у ХІХ столітті англійський суфікс *-ness* передає значення якості, ознаки чи стану:

limit of structural usefulness – «граничний стан споруди по придатності до експлуатації» [21].

2) афікс легко виділяється як словотвірний елемент і в свідомості мовця чітко відчувається як частина лексичної одиниці, а коренева морфема при виділенні такого афікса повинна мати можливість застосовуватися в мові без афікса або формувати нові лексеми за допомогою других афіксів. Це, наприклад, продуктивний префікс *un-*, що легко відокремлюється від словотвірної основи:

To unveil a weapon – «дозволити публікацію відомостей про бойовий засоби у відкритій пресі». Дієслово *to unveil* «дозволити», утворене шляхом приєднання до основи заперечного префікса *un-*, та може використовуватися

у мові без афіксу, як дієслово з протилежним значенням *to veil* «забороняти» [20].

Легко відокремлюється від основи продуктивний прислівниковий суфікс *-ly*. Наприклад прислівник *commonly* «часто», *High performance concrete is one of the most **commonly** used materials in non-standard building structures.* – «Високопродуктивний бетон є одним із найбільш часто використовуваних матеріалів у нестандартних будівельних конструкціях». Утворені за загальною схемою $A + -ly = Adv.$ від прикметника *common* «загальний» [110].

3) афікс застосовується для утворення нових лексичних одиниць не тільки від основ того походження, з якими лексема уперше з'явилася в мові, але й від основ іншого походження.

Так, суфікс *-able* застосовувався спочатку лише у лексемах французького походження, але невдовзі почав поєднуватися з англійськими основами:

***Sustainable** reuse of pre-treated drill cuttings (a hazardous waste) as part substitute for fine aggregate in concrete for construction purposes is becoming increasingly attractive; however, issues remain.* – «Стале використання повторно попередньо оброблених бурових шламів (небезпечних відходів) як частини, що замінює дрібний заповнювач в бетоні для будівельних цілей, стає все більш привабливим». Суфікс французького походження *-able* приєднався до англійської основи *sustain* «вижити» і утворив прикметник *sustainable* зі значенням «сталій» [119].

4) афікс має конкретну частоту використання; чим більше новотворів дає той чи той афікс, тим більше він продуктивний. Наприклад продуктивний суфікс *-al* утворив новотвори *formal* «формальний, офіційний», *deferential* «шанобливий», *dismissal* «звільнення» від іменникових та дієслівних основ *form*, *deference*, *dismiss*.

Цю ознаку необхідно брати до уваги тому, що багато афіксів виникає із самостійних лексичних одиниць у процесі словоскладання. Один із

компонентів складної лексичної одиниці починає застосовуватися частіше і частіше у сполученні з іншими основами, втрачаючи своє першочергове значення і поступово набуваючи абстрактного значення, що притаманне вже цілому класу лексичних одиниць. Чим більше лексем із даним елементом зустрічається в мові, тим більше ми маємо причин вважати його афіксом, а не компонентом складної лексеми. Так трапилося, наприклад, із суфіксом *-dom*, що походить від окремого іменника зі значенням «*королівство*»:

Plant kingdom – «*царство рослин*». Іменник *king* «*король*» приєднавши суфікс *-dom* набув значення «*королівство*».

5) живий афікс повинен давати новотвори. Так, наприклад, продуктивний суфікс *-ism* утворив іменники, що означають конкретну релігійну, політичну чи соціальну групу: *animalism* «*аніمالізм*», *conservatism* «*консерватизм*», *evangelicalism* «*євангелізм*», наприклад:

Загальновідомо, що розвинення словникового складу мови – це процес досить довгий і формування нових лексем відбувається досить повільно. Беручи це до уваги, той чи інший афікс, утворивши конкретну кількість новотворів на певному етапі свого розвинення, може деякий час не формувати нові лексеми, до того часу, як у носіїв даної мови не з'явиться попит в лексеми для позначення нового поняття. Підсумовуючи це, всі продуктивні афікси є живими, але не всі живі афікси є продуктивними.

У проаналізованих науково-технічних текстах знаходимо приклади як суфіксальних, так і префіксальних неологізмів, хоча перші становлять, як виявилось, переважну більшість. Незважаючи на це, трапляються новотвори, що сформувалися за допомогою суфіксально-префіксального способу словотвору. Наприклад, прикметник *bioregionalism* «*біорегіоналізм*» утворився за схемою: *bio+regional+ism*:

Bioregionalism is a new process of thinking and is one such option. It a way of making a new social construct through territories with different entrances, where we will have to work with concepts like “consciousness of place” and “global archaeology” and formulate new proposals and test them on the ground”

– «Біорегіоналізм - це новий процес мислення і є одним із таких варіантів. Це спосіб створення нової соціальної конструкції через території з різними входами, де нам доведеться працювати з такими поняттями, як „свідомість місця” та „глобальна археологія, формулювати нові пропозиції та перевіряти їх на місцях» [75].

Розбіжність між суфіксальним і префіксальним способами словотворення в тому, що префікс, як завжди, трансформує тільки значення лексеми, а суфікс, формулюючи нову лексему, оформлює його як певну частину мови [5, с. 114]. Однією з важливих властивостей англійської суфіксальної системи є більша вільність в з'єднанні суфіксів із основами, тобто сполучуваність суфіксів із основою за певною моделлю дуже часто нічим не обмежується. Це створює можливість використовувати прості синтаксичні конструкції, обминаючи описові словосполучення.

В англійській мові в процесах словотворення найбільш активну участь беруть іменники, так як однією з основних ознак іменника як частини мови є те, що порівняно з іншими лексико-граматичними категоріями вони мають найбільшу кількість суфіксів.

Водночас суфікси зараховують іменники до певних семантичних груп, обмежуючи тим самим лексико-семантичну характеристику похідного іменника. З огляду на те, яку частину мови вони формують, суфіксальні схеми і моделі розподіляються на транспозиційні та нетранспозиційні [61, с. 43–88]. За транспозиційними моделями, лексема, приєднавши суфікс, змінює граматичну категорію, за не транспозиційними – граматична категорія є незмінною.

Серед досліджених прикладів переважають транспозиційні іменники, утворені за схемою $V + \text{Suf} = N$ за допомогою таких суфіксів:

-ment – утворює абстрактні іменники від дієслівних основ. Якщо ці основи виражають емоційний чи розумовий стан, суфікс виражає значення стану, якості чи умови бути таким, як указує основа, наприклад:

*A series of structural tests on the sand and on the **reinforcement** material were conducted first, and then a reinforced sand beam was constructed in the laboratory.* – «Спочатку була проведена серія структурних випробувань на піску та арматурному матеріалі, а потім в лабораторії була побудована армована піщана балка». Іменник *reinforcement* утворився від дієслова *to reinforce* – «підсилювати, армувати» за допомогою суфікса *-ment* і отримав значення «укріплення, армування» [122].

*Recycling can be a viable option in the waste **management** of many materials.* – «Переробка може бути життєздатним варіантом при поводженні з відходами багатьох матеріалів». Дієслово *to manage*, що мало значення – «керувати», приєднавши суфікс *-ment* утворило іменник *management* зі значенням «керування, поводження» [101].

*Based on various purposes of wood utilization in building projects, wood **usage** in building can be classified as structural, functional and decorative/aesthetics.* – «Виходячи з різних цілей використання деревини в будівельних проектах, використання деревини в будівлі можна класифікувати як структурну, функціональну та декоративно-естетичну». Приєднавши суфікс *-age*, дієслово *to use* «використовувати» перетворилося на іменник *usage*, перекладається як «використання» [121].

-al – слугує для створення іменника, що називає дію.

*This research work investigates and evaluates the effects of varying lime composition on the compressive and **flexural** strength of compressed silicate limestone bricks and compares the results to the local blocks and bricks used in the Kenya market.* – «Ця дослідницька робота досліджує та оцінює вплив різного складу вапна на міцність на стиск та сила гнучкості пресованої силікатної вапнякової цегли та порівнює результати з місцевими блоками та цеглою, що використовуються на ринку Кенії». Іменник *flexural*, утворений шляхом приєднання до дієслова *to flex* «згинати» та суфікса *-al* і означає «процес згинання» [111].

-ion – утворює іменники на позначення стану, умови або дії.

This study investigated the effects of solidification/stabilization (S/S) variables on visible and near-infrared (vis-NIR) spectral reflectance of solidified/stabilized low-temperature thermally desorbed (pre-treated) oil-based drill cuttings. – «У цьому дослідженні досліджено вплив змінних параметрів затвердіння / стабілізації (S / S) на видиму та ближню інфрачервону (vis-NIR) спектральну відбивну здатність затверділих / стабілізованих низькотемпературних термічно десорбованих (попередньо оброблених) бурових шламів на масляній основі». Іменник *stabilization*, що походить від дієслова *to stabilize* «стабілізувати» набуває значення «стабілізація» [117].

-er – дуже продуктивний суфікс; часто застосовується для утворення іменників, що позначають пристрої та інструменти, за допомогою яких здійснюється дія, на яку вказує дієслівна основа, або ж виконавця дії.

Bodyshopper – «людина, яка займається найманням програмістів у країнах, що розвиваються, для американських комп'ютерних фірм». Дієслово *to shop* «наймання» [29, р. 90].

Bot herder – «хакер, який контролює велику кількість комп'ютерів із своєю злоторисливою метою» [29, р. 32]. Іменник *herder*, утворений від дієслова *to herd* «ходити стадом» отримав значення «той, хто контролює»

fauxtographer – «той, хто створює фальшиві фотографії за допомогою комп'ютерних технологій» [29, р. 126].

fusioner – «особа, яка досліджує явище ядерного синтезу» [29, р. 131].

-ence – суфікс, що утворює абстрактні іменники на позначення процесу або стану.

It can be conclude that the presence of fines on sand does not increase the compression of the sand but it is improving it. – «Можна зробити висновок, що наявність дрібних плям на піску не збільшує стиснення піску, але покращує його». Іменник *presence*, що походить від дієслова *to present* «представити», отримав значення «присутність, наявність» [109].

-ist – суфікс, що утворює іменники на позначення особи-виконавця дії.

metrological provision specialist – «спеціаліст з питань організації метрологічного забезпечення». Прикметник *special* «спеціальний», приєднавши суфікс *-ist*, утворило іменник *specialist* зі значенням «спеціаліст» [19, с. 14].

Якщо зіставити префікси і суфікси з огляду на їх словотвірне значення, то префікси є більш незалежними як у морфологічному, так і в семантичному плані. Причини цього такі:

1) передуючи словотвірній основі, префікс не з'єднується в єдиний фонетико-морфологічний комплекс з формотворчими суфіксами (флексіями), замість того словотвірні суфікси вступають у тісну формально-семантичну взаємодію з формотворчими суфіксами;

2) префікси, виникають із незалежних лексем (частіше із службових частин мови), при цьому значення твірної основи, з якою з'єднується префікс, в основному певною мірою зберігається, тобто не з'єднується зі значенням самого префікса загалом, як це має місце в процесі суфіксації. При утворенні нової лексеми префікс поєднується з кореневою морфемою твірної основи, яка в фонетичному і семантичному відношеннях є найвагомішою, через яке префікси чітко відокремлені від цих основ. Ця обставина перешкоджає виникненню і розвитку фонеморфологічних варіантів [42, с. 22–23].

Деякі автори запевняють, що префікси не транспонують одну частину мови в іншу [2, с. 15]. Інші ж дослідники схиляються до протилежної думки. Так, В. І. Шкарупін [96] виділяє 25 транспозиційних префіксів, а саме: *ante-*, *anti-*, *be-*, *de-*, *dis-*, *em-/en-*, *im-/in-*, *inter-*, *intra-*, *multi-*, *non-*, *out-*, *over-*, *poly-*, *post-*, *pre-*, *pro-*, *re-*, *sub-*, *super-/supra-*, *un-*, *under-*.

У цілому, можливість префіксів до транспозиції показують численні приклади у сучасній англійській мові, що віддзеркалюються в мові науково-технічної літератури. Хоча, так як транспозиційних префіксів менше, ніж не транспозиційних, то й прикладів неологізмів, утворених за транспозиційною схемою, менше.

3.2. Словоскладання як засіб деривації нових лексичних одиниць

Словоскладання, на думку окремих дослідників, є головним напрямом розвитку лексики мови, бо воно – найпродуктивніший тип словотворення [37; 111]. Розглянемо, головним чином, активні засоби утворення композитів – через поєднання двох основ. Складні лексичні одиниці розподіляються таким чином:

1. Стосовно належності до інших частин мови (функціонально). Велика кількість складних лексем – це складні іменники і прикметники типу *monorail*, *head-mounted*. Розглянемо приклади:

1) *A limited amount of wattage is carried through a length of a **monorail**, but more than one transformer can be installed to increase the power and allow a larger number of fixtures to be used.* – «Обмежена кількість потужності проходить через довжину монорельса, але для збільшення потужності та можливості використання більшої кількості світильників можна встановити більше одного трансформатора» [127].

2) *Mixed reality (MR) technology has attracted increasing interest in the architecture and construction industry since the commercial availability of **head-mounted MR devices** in 2016.* – «Технологія змішаної реальності (MR) привертає все більший інтерес до архітектури та будівельної галузі з моменту комерційної доступності головних апаратів MR у 2016 році» [129].

Складні дієслова, в більшості випадків, виникають завдяки подальшій деривації, себто такі дієслова виникають від складних іменників, які існували раніше, завдяки конверсії, напр.: *to snub-nose*, *to deep-root*, *to bad-taste*. Складні прислівники і сполучники складають невелику частину із загальної кількості всього матеріалу; лексичні інновації серед них не зустрічаються. Лексичні одиниці типу *inside*, *within* закріплені у мові протягом довгого часу.

Зміст складної лексичної одиниці полягає у вираженні одного головного поняття, хоча поєднання окремих словотворчих елементів створює додаткове лексико-семантичне значення.

«Поєднання двох лексичних одиниць у морфологічно виокремлену одиницю, – як пише Г. Марчанд, – є однією із головних відмінностей мовного розвинення. Цей принцип зростає на основі людського природного прагнення вбачати в речі риси унікальності, які вже існують і, разом з тим, відрізняють один об'єкт від іншого» [112, с. 38].

Залежно від відносин серед складових композитів виникають такі труднощі які мають першочергове значення, як розбіжність серед типів словоскладання, взаємозалежність цілої одиниці від її складових, відношення словосполучення і наголошення, словосполучення і орфографії, єдність між синтаксичними зв'язками, які не мають статус складної лексичної одиниці і є відповідними композитами [62].

Наведені далі факти також заслуговують на увагу. Лінгвісти вважають процес словоскладання непродуктивним видом словотворення через те, що значна кількість складних лексичних одиниць є застарілою. Більша частина запозичень які існують в англійській мові надійшли від латинської та французької мови, а саме ці мови не мають розвиненої здатності до словоскладання. Високий рівень опанування запозичень підштовхнув до того, що і запозичені лексичні одиниці почали входити до композиції складних лексем, напр.: hydrocarbon-based, cement-based.

1) *Results show that spectral absorption minima observed around 1411, 1759, 1950, and 2204 nm in the NIR band are linked to relics of **hydrocarbon-based** oil, oxides of metallic ions, sulphate, and water (but not necessarily in that order).* – «Результати показують, що мінімуми спектрального поглинання, що спостерігаються приблизно в 1411, 1759, 1950 і 2204 нм в смузі NIR, пов'язані з реліктами нафти на основі вуглеводнів, оксидами іонів металів, сульфатом та водою (але не обов'язково в такому порядку)» [117].

2) *Hence, vis-NIR diffuse reflectance spectroscopy is a potential means for semi-quantitative measurement of the levels of TPH and heavy metals present in **cement-based** solidified/stabilized pre-treated oil-based drill cuttings.* – «Отже, спектроскопія дифузного відбиття Vis-NIR є потенційним засобом для

напівкількісного вимірювання рівнів ТРН та важких металів, що містяться у твердих / стабілізованих попередньо оброблених бурових шламах на основі цементу» [117].

До того ж, історичні факти вказують на активний процес словоскладання і після визначних соціальних подій, що призвели до появи великої кількості запозичень в англійській мові. Головною особливістю зовнішнього характеру складної лексичної одиниці полягає у її відмінності від фрази; саме фраза генерується за сталими синтаксичними правилами, в той час, як складна лексема генерується завдяки власним правилам процесу словотворення [62].

2. Розподіляються складні слова і відповідно до типів словотвору. Два типи композиції охоплюють власне композити й ті лексеми, що утворені одночасно за двома зразками – словоскладанням і депривацією. Останні утворення – похідного типу [69, с. 75].

Складні лексичні одиниці утворюються через просте поєднання двох основ, які вже існують у мові, наприклад: *academy-figure* «малюнок». Основна частина складних лексичних одиниць, існує завдяки складним іменникам та прикметникам, напр.: *cherry-stone, crankshaft, devil-fish, egg-cup; absent-minded, bald-headed, brain-sick, dustproof, near-infrared* .

1) *This study investigated the effects of solidification/stabilization (S/S) variables on visible and **near-infrared** (vis-NIR) spectral reflectance of solidified/stabilized low-temperature thermally desorbed (pre-treated) oil-based drill cuttings.* – «У цьому дослідженні досліджено вплив змінних параметрів затвердіння / стабілізації (S / S) на видиму та ближню інфрачервону (vis-NIR) спектральну відбивну здатність затверділих / стабілізованих низькотемпературних термічно десорбованих (попередньо оброблених) бурових шламів на масляній основі» [117].

Якщо зрівняємо складні дієслова та підгрупу складних іменників і прикметників, то це призведе до висновку, що складних дієслів значно менше, наприклад: *hairpin, quick-freeze*.

1) *Quick-freezing of tissue obviates the need for glycerol, which prevents the removal of this ice by etching or freeze-drying, but the major problem in freezing without glycerol cryoprotection is ice crystal formation.* – «Швидке заморожування тканин позбавляє потреби в гліцерині, що перешкоджає видаленню цього льоду шляхом травлення або сублімаційного сушіння, але основною проблемою заморожування без криозахисту гліцерину є утворення кристалів льоду» [104].

2) *Such overlaps indicate that the relationship between certain mechanisms that recognize different types of RNA hairpins is closer than previously thought.* – «Подібне перекриття вказує на те, що взаємозв'язок між певними механізмами, що розпізнають різні типи РНК-шпильок, є тіснішим, ніж вважалося раніше» [106].

Серед дієслів, крім того, велика кількість одиниць підлягаються подальшій деривації, напр.: to weekend, to rock'n'roll, to self-love. Складені лексичні одиниці, що належать до вторинної деривації, так само, мають розділення на дві під-групи. До першої підгрупи віднесемо лексичні одиниці, що утворилися шляхом конверсії з основ складних іменників, напр.: to sabre-rattle від a sabre-rattle, to safety-pin від a safety-pin, to team-work від team-work. До другої підгрупи віднесемо дієслова, що утворилися шляхом зворотного словотвору із основ складних іменників, наприклад: to atom-smash від an atom smasher, to beach-comb від a beach-comber, to cattle-deal від a cattle-dealer, to dish-wash від a dish-washer.

Похідні складні лексичні одиниці, такі як – cold-hearted та colour-blind також розрізняються одне від одного природою композита і зразками, за якими утворені лексичні одиниці [107, с. 73]. До них відносяться, як правило, складні прикметники, що наявні у великій кількості сучасній англійській мові, в особливості, ті що відносяться до першого типу.

Складні прикметники типу, як accommodation-free, brain-sick, brand-new, care-free, go-slow, life-long, love-sick, radio-active, red-hot, sky-blue генеруються з основи іменника, в рідких випадках з основи дієслова або

прикметника. До основи іменника приєднується прикметник, надають словам усі характерні ознаки для прикметника. Складні лексичні одиниці проаналізуємо далі з точки зору семантичних ознак першого компонента.

У сучасній англійській мові досить багато складних прикметників такого типу – *absent-minded*, *bald-headed*, *bare-footed*, *chicken-breasted*, *cold-hearted*, *even-minded*, *full-mouthed*, *hard-handed*, *ill-fated*, *large-hearted*, *lopsided*, *nevertobe-forgotten*, *one-ideaed*, *ready-made*, *right (left)-handed*, *shorfpaid*, *single-minded*, *soft-spoken*, *two-faced*, *weak-minded*. На даному етапі розвинення англійської мови цей тип складних слів лінгвісти вважають найпродуктивнішим. У свою чергу, велика частина цих композитів належить до похідного типу. Перша частина композита – це незалежна лексична одиниця, а друга є дієприкметником; наведені частини входячи до структури складної лексичної одиниці, втрачають свою граматичну самостійність. Основи лексем відповідної фрази, як, наприклад, *ill fate*, *large heart* з додаванням суфікса *-ed* перетворюються в окрему лексему, основа якої поза межами композиції не існує. Похідні композити типу *ill-fated*, *single-minded*, *right-handed* не розділяються на самостійні сегменти, через те, що прикметники *fated*, *minded*, *handed* самостійно у мові не існують. Суфікс *-ed* відноситься не лише до другого компонента, а до всієї складної лексеми. Похідні складні лексичні одиниці, таким чином, утворюються через два процеса, які є одночасними – словоскладання і деривації. Необхідно віднести похідні складні іменники до дериваційних складних лексем, наприклад: *a hold-up* від *to hold up*, *a cast-away* від *to cast away*. У таких випадках завдяки конверсії дієслівно-прислівникові фрази перетворюються у лексичні одиниці [124].

3.3. Конверсія в процесах неологізації наукового стилю

Процес конверсії – є одним із способів словотвору в сучасній англійській мові, під час якого утворюється нова лексична одиниця без зміни

основної форми похідної лексеми та із застосуванням словотвірних засобів шляхом переходу даної основи в іншу парадигму. Ще з XIII століття конверсія була характерною відзнакою англійської мови як спосіб творення дієслів та іменників. Головним зародження конверсії як нового способу словотворення була граматична омонімія багатьох англійських дієслів та іменників з причини розпаду індоєвропейської системи. Іншою причиною виникнення конверсії було «зворотне словотворення» («backformation») [98, с. 198]. Продуктивність цього способу словотвору пояснюється аналітичною структурою англійської мови, простотою парадигм частин мови та великою кількістю односкладових слів [116, с. 68]

За допомогою нульової морфемі механізм формування конверсії розглядають як деривацію (Л. Блумфільд, Г. Марчанд). Крім того конверсію характеризують як морфологічну операцію, що утворює нові лексичні одиниці, для яких характерні фонологічна форма, семантична місткість і морфосинтаксична категорія. Деякі лінгвісти розглядають конверсію як морфолого-синтаксичний спосіб словотворення видатний як імпліцитне словотворення, транспозиція, трансфігурація, взаємоперехід частин мови (І. В. Арнольд, З. А. Харитончик). Під час процесу словотворення завдяки такому способу похідна лексична одиниця отримує нове значення і слугує для зображення нових граматичних значень. Конверсію характеризують як безафіксальну перестановку в результаті якої формулюються омоніми, що відносяться до різних частин мови [99, с. 35].

Лексичні одиниці, які були сформульовані завдяки процесу конверсії, зазвичай мають назву «контекстуальні», через те, що важко достовірно розкрити значення нових конверсійних лексичних одиниць повз прагматичного контексту. У той же час це не впливає на продуктивність даного способу словотвору [123, с. 433].

У процесі конверсії можуть брати участь різні частини мови: іменники, дієслова, прикметники,

прислівники, частки, вигуки. Мабуть, єдина частина мови, що не схильна до конверсії – прийменники [108, с. 433]. Основною конверсійною моделлю є $N \rightarrow V$, за якою утворюється велика кількість нових слів: to chip (імплантувати мікрочіп із радіочастотним розпізнаванням в організм людини або тварини); to friend (додавати когось до списку приятелів у соціальній мережі); to google (шукати інформацію у пошуковій системі Google); to Amazone (відібрати бізнес у суперника шляхом першості on-line презентації); to kettle (зосереджувати протестуючих в обмеженому середовищі, оточеному поліцією та автомобілями); to office (виконувати офісну роботу: ксерокопіювання, факсування і т.п); to text (створювати і відправляти текстові повідомлення); to pie (влучити в обличчя політичного чи бізнес діяча тортом); to wife (перетворювати жінку виключно у домогосподарку); to pore (залучити до сповідання католицької релігії).

*Meghan Markle, a verb, past tense – **Meghan Markled**: to value yourself and your mental health enough to up and leave a room/ situation/ environment in which your authentic self is not welcomed or wanted. – «Меган Маркл, дієслово, щоб оцінити себе та своє психічне здоров'я настільки, щоб піднятися і вийти з кімнати / ситуації / середовища, в якій не вітають і не бажають вас справжнього Я».*

Крім простих слів, твірною основою для конверсії можуть бути композити, складноскорочені слова, абрєвіатури (to background (крадькома виконувати якесь завдання, поки чиясь увага зайнята іншим); to dipstick (або

dip-stick) (оцінювати людину або ситуацію); to kitchen-sink (оголосити про поганий фінансовий стан компанії); to kneecap (зруйнувати чиясь репутацію); to showroom (використовувати магазин роздрібної торгівлі для вивчення попиту на товар, а тоді продавати його за меншу ціну on-line); to OD (використовувати надмірну дозу) [114, 118, 120]:

*To **od** is to overdose or get too much of something or to get dangerous levels of something, especially something bad for you or an illegal drug.*

«Од – це передозування або надмірне отримання чимось або отримання небезпечних рівнів чогось, особливо чогось поганого для вас або незаконного наркотику» [23].

При утворенні конвертованих дієслів-неологізмів від іменників-назв неживих предметів відбувається приглушення теми «предметність» і додавання семи «діяти за допомогою предмета». А при утворенні дієслів від іменників-назв живих істот відбувається приглушення теми «особа» і додавання семи «діяти як особа» [26]. Наприклад, дієслово to blackhole (змусити зникнути), утворене від іменника black hole. Термін black hole був запроваджений американським фізиком Джоном Вілером (John Wheeler) у 1968 році для позначення космічного явища з надпотужною гравітаційною силою. Через кілька років цей термін став використовуватись метафорично як дієслово в узагальненому смислі:

*However, industry analysts have pointed out that economic factors constitute the more compelling reasons that delay 3G. In the midst of the 3G auction mania raging at the turn of the millennium, many operators in forerunning countries found themselves **black-holed** in the mega-buck bidding.*

«Однак галузеві аналітики зазначають, що економічні фактори є найбільш вагомими причинами, які затримують 3G. У розпал манії аукціону 3G, що вирувала на рубежі тисячоліть, багато операторів у країнах, що перебувають у стадії розвитку, опинились у чорних отворах у торгів за мегабаксами».

Дієслово *to whitelist*, що також утворене шляхом метафоричного перенесення, означає «позначити імена, електронні адреси, адреси веб-сайтів як безпечні»:

So how do we start fixing [spam]? Clearly, technical approaches are part of the solution. Apple and Microsoft have pretty good but far from flawless filters in their mail clients. Measures taken before the junk gets to the in box include «blacklisting», which blocks stuff from known spammers, and «whitelisting», which permits only e-mail from preapproved senders».

«Тож як ми почнемо виправляти [спам]? Очевидно, що технічні підходи є частиною рішення. Apple і Microsoft мають досить хороші, але далеко не бездоганні фільтри у своїх поштових клієнтах. Заходи, взяті до того, як сміття потрапить до вхідної скриньки, включають «чорний список», який блокує речі від відомих спамерів, і «білий список», який дозволяє отримувати лише електронні листи від попередньо затверджених відправників».

Іменник *black list* (або *blacklist*), що означає «список небезпечних або небажаних людей або речей», вперше з'явився на початку 1600. Дієслово *to blacklist* (помістити у чорний список), утворилось шляхом конверсії на початку 1700 р. Теперішнє нове дієслово *to whitelist* утворене від складного іменника *whitelist*, що виник приблизно у 1900 р. по аналогії до антонімічного слова *blacklist*. Дієслівна конверсійна форма від цього іменника *to whitelist* (позначати людей або речі як безпечні або прийнятні), утворилась на початку 1970-х рр. Спеціальне ж значення цього дієслова, а саме – «позначити як список без спаму та вірусів», вперше виникло приблизно у 1996 р. [114].

Дієслова можуть бути утворені від багатокomпонентних структур (*to Ctrl-Alt-Delete* – метафоричний вираз – почати заново; *to Alt-Tab* – переключатись з однієї комп'ютерної програми на іншу):

If Alt-Tabbing between programs produces hard disc activity, you may need to add one or two more megabytes or not load so many programs at once.

«Якщо Alt-Tabbing між програмами спричиняє активність жорсткого диска, можливо, вам доведеться додати ще один або два мегабайти або не завантажувати стільки програм одночасно».

Утворення іменників від дієслів не є продуктивним (rip-off, give-back, flowback, buy-off). Це пояснюється тим, що іменники легко утворюються від дієслів шляхом афіксації [26].

Іменники можуть бути конвертованими від прикметників (braggable, regrettable, unmentionable, deniable):

*Using the company intranet and Lotus Notes, RSC built a place where staff can maintain their own career plan. Essentially, they're using some innovative but low-cost database technology to track resumes online. Staff log on to update their skills inventory and experience (like a traditional resume), but there are also sections for individual mission statements, career plans, educational goals and personal wins or **braggables** [114].*

«Використовуючи інтранет компанії та Lotus Notes, RSC створив місце, де персонал може вести власний план кар'єри. По суті, вони використовують деякі інноваційні, та дешеві технології баз даних для відстеження резюме в Інтернеті. Персонал входить в систему, щоб оновити перелік своїх навичок та досвід (як традиційне резюме), але є також розділи для окремих заяв про місії, планів кар'єри, цілей освіти та особистих перемог чи хвастоців».

Слід зазначити, що при утворенні іменників від прикметників відбувається приглушення семи «якість» і додавання семи «предмет» [26].

Дієслова можуть бути утвореними шляхом конверсії від прикметників: A → V: (to elder – ділитися мудрістю та знаннями з молодшими):

*The problem of coordinating the care of **elders** living at home hasn't been well defined or explored. We focus on using technology to aid the **elder's** entire support network. [124].*

«Проблема координації догляду за старшими, які проживають вдома, не була чітко визначена або досліджена. Ми зосереджуємося на використанні технологій, щоб допомогти всій мережі підтримки старших».

Варто зазначити, що не всі іменники можуть підлягати перетворенню у дієслова шляхом конверсії. Досліджено, що такі іменники, як: arm, body, hair, ear, neck, throat, tongue, soul, person, woman, child, son, night, row, та ті іменники, що утворені шляхом суфіксації (arrival, organization), не схильні до конверсії у дієслова. Це ж стосується тих прикметників та іменників, що містять префікси (виняток – unfit). Крім того, виявлено, що односкладові дієслова (to be, to come, to let, to put, to rid, to set, to sit) також не беруть участі у процесі конверсії. Але у поєднанні з прийменниками вони є домінуючою групою у процесі конверсії фразових дієслів у іменники [108, с. 434].

3.4. Абревіація як продуктивне мовне явище з утворення неологізмів науково-технічного спрямування

Ще одним типом словотворення сучасної англійської мови є абревіація. Абревіація – це частина лексичної одиниці, що вживається після втрати його окремих елементів. Пропущення якоїсь певної частини лексичної одиниці походить від явища узагальнення і відноситься до факторів мовної економії. Давність процесу абревіації як мовного явища простежується від перших алфавітів (як, наприклад, піктографічне письмо), різних позначень узагальнюючого типу (скорочення у вигляді арабських та римських цифр), титулів у слов'янських мовах, де титули замінювали літеру чи склад [62].

Абревіація – це, у першу чергу, узагальнення лексичної одиниці. Для повної форми лексеми чи словосполучення, які мають скорочений вигляд, обов'язковими були висока частотність та популярність вживання, або й складність його структури тощо. Більшість скорочень, які ми вживаємо, утворені від певних аналогій, добре знайомих мовцям. Абревіація в усному мовленні (clipping) – це усічення або пропущення частини морфемного

складу лексичної одиниці. Таке явище з'явилося на початку новоанглійського періоду і набуло особливого значення у ХХ ст. Аббревіація в усному виді почала активізуватися разом з розвитком друку. Значний внесок у цю справу зробили Д. Чосер та інші діячі Відродження. З самого початку аббревіації піддавались власні імена – Ben від Benjamin, Bob від Robert, Nick від Nicholas, Pete від Peter, Teddy від Theodore та інші. В наш час виникли такі скорочення, як ad – address або advertisement, dad – daddy (father); to dub – to double; telly – television set; stud – student; bus – autobus.

Аббревіація в усному мовленні завжди співіснує разом з повними формами, наведемо приклад: doc – doctor, prof – professor, sis – sister, mike – microphone. Головним відрізненням є лише стилістичне та емоційне забарвлення самої лексеми, значення якої в усній мові піддається зросту. Співзалежність між скороченням та повною формою лексеми може порушуватися лише в окремих випадках: *doc*, наприклад, може означати і лікаря (звідки, власне, скорочення і походить), і також власника вченого ступеня, доктора наук – тут спостерігається звичайне явище полісемії внаслідок узгодженості морфологічних форм [103, с. 64]. Аббревіація лексеми *cab* у сучасному значенні «таксі» походить від лексеми *cabriolet*. Семантичне розходження у цьому випадку – діахронного порядку; кабріолет виник у той час, коли в світі не існувало двигуна внутрішнього-згорання, проте на ньому також була можливість пересуватися за своєю плату водію.

Аббревіація до певної міри – це зменшення лексичної одиниці до однієї з його частин, внаслідок цього процесу повна форма може втрачати початок, середину або кінець [24]. Нові лексеми утворені таким шляхом здатні вживатися як вільні форми, набуваючи при цьому граматичних категорій. Іменникові скорочення вживаються у множині – *profs*, *docs*, набувають закінчення родового відмінка – *prof's explanation*, *dad's chair*. У процесі конверсії скорочення створені завдяки усному типу, звичайно, перетворюються у дієслова, напр.: *to phone*, *to cab*, *to fancy*. Шляхом

деривації чи словоскладання скорочення можуть утворювати неологізми, напр.: mod cons (modern conveniences), telecom (telecommunication).

У разі скорочення нові форми належать, звичайно, до тієї ж частини мови, до якої відноситься і прототип. Більша частина аббревіацій – це іменники і прикметники, роблячи з цього висновок прикметники зустрічаються значно рідше. Серед прикметників-скорочень можна назвати Si – silicon – силікон, temp – temperature – температура, ргер – preparatory – підготовчий. Дієслова-скорочення – це або діяхронні утворення типу to mend – to amend, to tend – to attend, або скорочення конвективного походження, напр.: to cruit від recruit «проводити набір до армії», to flak (від німецького «стріляти із зенітки»), to phone, to taxi.

Форми аббревіацій розподіляються на три типи: кінцева (апокопа), серединна (синкопа) і початкова (афераза) [107, с. 73].

Перший тип є найбільш розповсюдженим – апокопа використовується переважно в англійській мові, де наголос падає, в більшості випадків, на перший склад слова, напр.: vol – volume (written abbreviation) – гучність, vid – video – відео, stats – statistics – статистика, specs – specifications – технічні характеристики. Є такі випадки коли наголос не є бар'єром для апокопи, особливо в тих випадках коли запозичення піддаються аббревіації, напр.: lab – laboratory, hp – horsepower:

*The goal of this **lab** is to help you understand more about the scientific concept of the **lab** or the procedures you are working with in the **lab** [126].*

«Мета цієї лабораторії - допомогти вам більше зрозуміти наукову концепцію лабораторії або процедури, з якою ви працюєте в лабораторії».

*The engine has more than 4,000 **hp**. – «Двигун має понад 4000 кінських сил» [128].*

Ті скорочення, в яких залишається кінцева частина (афераза) відповідного прототипу є менш численними, напр.: fend – defend, story – history, cruit – recruit, chute – parachute. Цей тип скорочення супроводжується основною зміною лексико-семантичного наповнення лексеми для випадків

діахронного плану і набуттям нового емоційного забарвлення у синхронному плані.

Скорочення, у яких спрощується серединна частина форми (синкопа), складають лексичні одиниці, в яких остається незмінним кінцевий приголосний, наведемо приклади: *cons* – *conveniences*, *maths* – *mathematics*, *specs* – *spectacles*, *gent's* – *gentlemen's (room)*. Синкопа може виникати внаслідок поетичного ритму, напр.: *ma'am* – *madam*, *o'er* – *over*.

1) ***Edutainment*** (*education* + *entertainment*) – «електронна гра на комп'ютері, яка має і навчальну мету» [29, р. 115].

2) ***Machinima*** (*machine* + *cinema*) – «мультиплікаційний фільм, створений на комп'ютері» [29, р. 217].

3) ***Nannycam*** – «спеціальна мініатюрна відеокамера, прихована в стерео приладах чи в іграшці для стеження за діями няні» [29, р. 225].

4) ***Urbot*** (*urban robot*) – «робот, якого можна використовувати під час війни в підземних комунікаціях міст для розмінування, виявлення біологічної і хімічної зброї» [29, р. 285].

Коли спрощуються початкові і кінцеві частини прототипу, утворюються скорочення з однією серединою частиною, напр.: *encyclopaedia*, *flu* – *influenza*, *fridge* – *refrigerator*. Частина прототипу, яка підлягає використанню – це, зазвичай, його наголошена частина, яка типова лише для розмовної мови.

В англійській мові є зовсім нечисленні випадки скорочень-комполітів та скорочень на рівні фрази з науково-технічного дискурсу. Наведемо приклади: *A/C* – *air conditioning* – кондиціонер, *5G* – *fifth generation (technology)* – п'яте покоління, *H&S* – *health and safety* – Здоров'я і безпека, *ISP* – *internet service provider* – інтернет провайдер, *LNG* – *liquid natural gas* – рідкий природний газ, *NSFW* – *not safe for work* – небезпечний для роботи, *QR (code)* – *quick response code* – код швидкої відповіді тощо, *SEA* – *Search Engine Advertising* – Реклама в пошукових системах.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

Отже, морфологічні способи словотвору відзначаються високою словотворчою активністю. Особливо слід наголосити на продуктивності таких процесів, як афіксація, складання основ та скорочення. Зміна наголосу, чергування звуків, редуплікація, зворотній словотвір та бленд на сучасному етапі розвитку англійської мови хоча й дещо втратили своєї актуальності, але цікавлять дослідників-філологів, і тому вивченням цих проблем слід займатися спеціально, і результати цієї роботи будуть висвітлені в наступних наших публікаціях.

Таким чином, конверсія є достатньо продуктивним способом збагачення лексичного складу сучасної англійської мови. Конвертовані неологізми виникають внаслідок комбінованої дії словотвірної та семантичної деривації. Найчастотнішою моделлю конверсії є вербалізація іменників: $N \rightarrow V$. Найчастіше у процесі конверсії задіяні складні іменники.

Зростання популярності використання скорочень можна пояснюється тим, що складні лексичні одиниці і словосполучення, як правило, громіздкі і незручні, і, природно, з'являється прагнення передати їх більш короткою формою.

В англійській мові найбільш продуктивний спосіб творення лексичних одиниць способом складання кількох основ. Цей спосіб називається словоскладанням. Окрему групу складних лексичних одиниць становлять аббревіатури та складноскорочені лексеми. Вони утворюються поєднанням не повних основ або коренів, а їх початкових частин (складів, букв, звуків).

ВИСНОВКИ

В англійській мові за рік в середньому виникає 800 нових лексичних одиниць – це набагато більше, ніж у будь-якій іншій іноземній мові. Завдяки виникненню лексем у мові перед дослідниками виникає завдання не тільки фіксувати нові лексичні одиниці, але й досліджувати їх.

Неологізми – це новітні лексеми за формою або змістом, створені зазагальними, закріпленими або новими словотвірними зразками лексеми чи словосполучення, запозичення в інших мов, які генерувались протягом останнього часу та які для носіїв мови мають посилення чогось нового, що

іменують нові поняття в різних сферах життя людини та гарантують організацію донесення. У магістерській роботі було досліджено неологізми, які поділяються на такі словотвірні моделі, як афіксація, словоскладання, конверсія та аббревіація.

Лексична інновація проходить декілька стадій соціалізації (прийняття її в суспільстві) і лексикалізації (закріплення її в мовній системі). Виникнувши, неологічна одиниця мови розповсюджується і як правило, цей процес можливий завдяки викладачам університетів, шкільним вчителям, працівникам засобів масової інформації. Потім неологізм закріплюється в друці. Наступна стадія соціалізації неологізму – це прийняття нової лексеми в суспільстві. Пізніше починається процес лексикалізації: тобто вже закріплення неологізму в суспільстві, та розкриття умов та протипоказань для його використання в різних мовних контекстах. У результаті утворюється лексична одиниця іншого структурного типу (проста, похідна, складна, складно-похідна лексема або словосполучення), яка входить у різні словники неологізмів в залежності від сфери використання.

З усього дослідженого лексичного матеріалу виявилось, що на афіксальне словотворення припадає близько 31% неологічних одиниць, шляхом словоскладання утворюється близько 22%, дещо менш продуктивними виявилися конверсія (17%) та скорочення/аббревіація (11%); та решта неологізмів утворюється іншими способами (19%). Варто відзначити, що процес аббревіації або скорочення найбільш задіяний в процесі формування лексем, які називаюся соціальні явища, людей за групою і віковою належністю, професійною діяльністю, установи, продукти і пристрої тощо.

Процес появи лексичних інновацій постійний і насамперед спричинений розвитком економіки, науки, техніки, культури, новими історичними процесами державотворення, формування сучасного мислення, пошуками адекватних способів мовного вираження. Поява нових лексичних

одиниць у різні періоди історії англійської мови відбувається преривно, та не з тим самим запалом. Впродовж попереднього десятиріччя, відносно за короткий часовий інтервал, до лексико-семантичної системи англійської мови додано величезна кількість різних лексичних інновацій.

Проаналізовані джерела демонструють відповідні лексико-семантичні розширення, котрі розвиваються в мові науково-технічного дискурсу. Сильне застосування лексичних інновацій в англійському науково-технічному дискурсі свідчить про пошук нових свіжих найменувань, прагнення до точності, об'єктивності, емоційності та експресивності.

Найбільше насиченими неологізмами виявилися тексти на тему комп'ютерних технологій, космічних досліджень, медицини, економіки. Студіювання лексичних інновацій і місце, яке вони посідають серед лексем, обґрунтовує необхідність їх практичного використання, вивчення у вищих навчальних закладах. У сучасній англійській мові накреслюється тенденція до збільшення словникового складу. Кількість нових лексем швидко збільшується, різні сфери і галузі людської діяльності безперервно збагачуються ними, і необхідно, в міру можливостей, дослідити цей процес. Проведена робота допомогла розглянути в деталях цей засіб доповнення словникового складу, але залишилося ще багато актуальних питань, які вимагають подальшого вивчення, було досліджено далеко не всі труднощі та проблеми сучасної науки англійської неології.

Неологія є джерелом для дослідження останніх тенденцій у розвиненні сучасних науково-технічних текстів. За допомогою неологічних одиниць лексичний склад різних мов світу активно поповнюється новими лексемами.

Час від часу лексичні інновації надихають на зміну попередніх називань предметів або явищ новими номінаціями завдяки тенденції до мовної економії та надання предметам і явищам нових ознак та більш точних найменувань. Особливо активно поповнюються новими лексичними одиницями сучасні науково-технічні термінологічні системи.

Під час дослідження було визначено, що найбільш продуктивними методами творення неологізмів в науково-технічних текстах є афіксація і словоскладання. Щоб зробити такі висновки було проаналізовано більш ніж 60 прикладів взятих з науково-технічних текстів, монографій тощо.

Прийнято вважати, що лексична одиниця є неологізмом до того часу, як у вживанні відчувається новизна. Як тільки воно стає загальноуживаним то переходить до активного складу мови.

Підсумовуючи все вищесказане, робимо висновок, що жодна нова наука не може існувати без лексичних інновацій, нових лексичних одиниць та нових інтерпретацій вже існуючих лексем висвідлити та відобразити події сьогодення заново. Поява нових знань вимагає появу нових термінів і концепцій. Відступитися від лексичних інновацій означає відректися від наукового прогресу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алаторцева С.И. Словари новых слов [текст] // История русской лексикографии / Ф. П. Сорокалетов (отв. ред). Санкт-Петербург, 1998. 503 с.
2. Амосова Н.Н. Этимологические основы словарного состава современного английского языка. Москва : Изд-во лит. на иностр. яз., 1956. 220 с.

3. Аналіз словотвірних засобів при перекладі.
URL: <https://www.docsity.com/ru/analiz-slovotvirnih-sposobiv-pri-perekladi/5176885/> (дата звернення: 20.10.2020).
4. Андрусак І.В. Англійські неологізми кінця ХХ століття як складова мовної картини світу: Автореф. дис. канд. філол. наук. Київ, 2003. 15 с.
5. Арнольд И.В. Лексикология современного английского языка. Москва : Высшая шк., 1959. 351 с.
6. Баранова С.В. Науковий дискурс та його компоненти.
URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/26210/1/Petrovs%27ka%20.pdf;jsessionid=D24A114A9CEB001D0E673695D2CF0682> (дата звернення: 28.10.2020).
7. Верба Л.Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов : посібник для переклад. відділень вузів. Вінниця : Нова Книга, 2003. 160 с.
8. Водак Р. Язык. Дискурс. Політика. Волгоград: “Перемена”, 1997. 245 с.
9. Гальперин А.И. Очерки по стилистике английского языка. Москва , 2004.
- 10.Гладка В.А. Поняття неологізм у світлі сучасних лінгвістичних парадигм, Чернівецький національний університет імені Ю.Федьковича, Чернівці. 2009 випуск 11. 8 с.
- 11.Головня А.В. Словотвір англійської мови. 2019. С. 48 URL: <https://www.yakaboo.ua/slovotvir-anglijs-koi-movi.html> (дата звернення: 05.09.2020).
- 12.Гордієнко Н.М. Особливості виникнення лексичних інновацій.
URL: http://www.kamts1.kpi.ua/sites/default/files/files/hordiienko_osoblyvosti%282%29.pdf (дата звернення: 22.10.2020).
- 13.Городецкая Е.Я. К вопросу о путях образования неологизмов в английском языке (на материале анализа неологизмов в терминосистеме компьютерных технологий). Научные труды ДВГТУ. Владивосток, 2001. Вып. 128. 52–61 с.

14. Грицай І.С. Сучасні підходи до вивчення неологізмів: Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут», Україна. 2014. URL: <http://www.kamts1.kpi.ua/node/1010> (дата звернення: 10.10.2020).
15. Гінсіровська І. Особливості перекладу науково-технічних текстів. URL: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/10745/2/ConfTNTU_2011_Hinsirovska_I-Osoblyvosti_perekladu_naukovo_272.pdf (дата звернення: 01.11.2020).
16. Дерді Е.Т. Словотвірні та структурно-семантичні характеристики англійських юридичних термінів. Київ : КДУ ім. Т.Шевченка, 2003. 21с.
17. Дзюбіна О.І. Структура, семантика та прагматика сленгових неологізмів соціальних мереж Twitter та Facebook: дис. кандидата філол. наук : 10.02.04. Львів, 2016. 206 с.
18. Єнікєєва С.М. Формування та функціонування нових словотворчих елементів англійської мови: дис. кандидата філол. наук : 10.02.04. Запоріжжя, 1999. 176 с.
19. Електронний словник «multitran». URL : <https://www.multitran.com/m.exe?a=226&l1=1&l2=2&UserName=elena.kazan&block=13>(дата звернення: 21.10.2020)
20. Електронний словник «multitran». URL : <https://www.multitran.com/m.exe?a=3&sc=24&s=UNVEIL&l1=1&l2=2> (дата звернення: 21.10.2020)
21. Електронний словник «multitran». URL : <https://www.multitran.com/m.exe?a=3&sc=38&s=usefulness&l1=1&l2=2> (дата звернення: 21.10.2020)
22. Електронний словник «woordhunt». URL : <https://woordhunt.ru/phrase/list/1407>(дата звернення: 21.10.2020)
23. Електронний словник «yourdictionary» URL: <https://www.yourdictionary.com/od> (дата звернення: 29.10.2020)

24. Жлуктенко Ю.А. Конверсія в сучасній англійській мові як морфологічно-синтаксичний спосіб словотворення. Питання мовознавства. Київ, 1958. 250 с.
25. Жлуктенко Ю.А. Неорганический язык в многоязычной ситуации // Языковые ситуации и взаимодействие языков. Киев: Наукова думка, 1989. 22–42 с.
26. Заботкина В.И. Новая лексика современного английского языка : учеб. пособие для филол. фак. ун-тов. Москва : Высш. шк., 1989. 126 с.
27. Заботкина В.И. Новая лексика современного английского языка. Москва, 1997. 288 с.
28. Заботкина В.И. Новая лексика современного английского языка. Москва : Высшая школа, 1989. 128 с.
29. Зацний Ю.А., Янков А.В. Інновації у словниковому складі англійської мови початку ХХІ століття: англо-український словник. Словник. Вінниця: Нова Книга, 2008. 360 с.
30. Зацний Ю.А., Янков А. В. Нова розмовна лексика і фразеологія : Англо-український словник. Вінниця : Нова Книга, 2010. 224 с.
31. Зацний Ю.А. Збагачення словникового складу сучасної англійської мови. Запоріжжя: ЗДУ, 2001. 243 с.
32. Зацний Ю.А. Неологізми англійської мови 80–90 років ХХ століття. Запоріжжя : РА «Тандем-У», 1997. 396 с.
33. Зацний Ю.А. Розвиток словникового складу сучасної англійської мови. Запоріжжя: Запорізький державний університет, 1998. 431с.
34. Зацний Ю.А. Сучасний англійськомовний світ і збагачення словникового складу. Львів: ПАІС, 2007. 228 с.
35. Зацний Ю.А. Новая общественно-политическая лексика и фразеология английского языка. В.Н. Бутов. Запорожье : Запорожский гос. университет, 2000. 198 с.
36. Ільченко О.М. Етикет англійськомовного наукового дискурсу: Монографія. Київ: ІВЦ “Політехніка”, 2002. 288 с.

37. Ісаєва Г.Т. Утворення дієслів-конденсатів способом основоскладання як результат мовної економії. *Іноземна філологія*. Київ: 1965. – Вип. 2. 50–55 с.
38. Каменецька А.В. Основні шляхи розвитку лексики сучасної англійської мови. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/168412203.pdf> (дата звернення: 19.10.2020).
39. Карабан В. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Вінниця : Нова Книга, 2001. 303 с.
40. Каращук П.И. Словообразование английского языка. Москва, 1987. 303 с.
41. Каращук П.М. Аффиксальное словообразование в английском языке. Москва : Высшая шк., 1965. 173 с.
42. Каращук П.М. Словообразование английского языка. Москва : Высшая шк., 1977. 303 с.
43. Клименко Н.Ф. Система аффиксального словотворення. Українська мова : енциклопедія / редкол.: В.М. Русанівський (співголова), О.О. Тараненко (співголова), М.П. Зяблюк [та ін.]. – 2-ге вид., випр. і доп. Київ : Вид-во «Укр. енциклопедія» ім. М.П.Бажана, 2004. 769 с.
44. Ключник О., Грицик Г., Труднощі науково-технічного перекладу. Дрогобич. URL: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/140810> (дата звернення: 23.10.2020).
45. Ключник О., Грицик Г., Труднощі науково-технічного перекладу. Київ, 2013. 4 с. URL: <http://conferences.neasmo.org.ua/node/1408> (дата звернення: 28.10.2020).
46. Коваленко А.Я. Загальний курс науково-технічного перекладу. Київ : Фірма «ІНКОС», 2002. 317 с.
47. Коваленко А.Я. Науково-технічний переклад. Тюмень: Карп'юка, 2001. 284 с.
48. Колеснікова І.А. Лінгвокогнітивні та комунікативно-прагматичні параметри професійного дискурсу: автореф. дис. На здобуття наук.

- ступеня доктора філол. наук : спец. 10.02.15 «Загальне мовознавство». Київ, 2009. 33 с.
49. Колоїз Ж. В. До питання про диференціацію основних понять неології. Текст // *Вісник Запорізького державного університету*. 2002. No 3. 20–24 с.
50. Коровченко М.П. Проблематика перекладу англомовних науково-технічних текстів українською мовою. 2010. 55-58 с.
51. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навч. закладів освіти. Київ : видавничий центр «Академія», 2002. 368 с.
52. Крысин Л.П. Толковый словарь иноязычных слов // Толковый словарь иноязычных слов. Москва: Эксмо, 2006. 944с.
53. Кубрякова Е.С. Номинативный аспект речевой деятельности. Москва: Либроком, 1986. 160 с.
54. Кубрякова Е.С. Проблемы словосложения и исследование структуры слова в современной лингвистике. Теория грамматики: морфология и словообразование : сб. науч. тр. Москва : РАН. Ин-т науч. информации по обществ. наукам, 1992. 56–84 с.
55. Кубрякова Е.С. Что такое словообразование. Москва : Наука, 1965. 174 с.
56. Кубрякова Е.С. Язык и знание. На пути получения знаний о языке: части речи с когнитивной точки зрения. Москва : Ин-т языкознания РАН, 2004. 390–438 с.
57. Кузнецова М.О. Конспект лекцій з дисципліни «Текст і текстова комунікація в аспекті перекладу». URL: <https://naub.oa.edu.ua/2013/zakonomirnosti-perekladu-naukovo-tehnichnoji-literatury/> (дата звернення: 23.10.2020).
58. Куликова В.И. Образование неологизмов в английском языке в результате семантического переосмысления // Вопросы романо-германской филологии. Калининград, 1976. 11–18 с.

- 59.Лінгвістичні засоби впливу на реципієнта (на матеріалі політ дискурсу) / О.М. Медвідь, А.О. Ходцева // *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки* : Філологічні науки. Мовознавство. – 2012. – № 6. – 116–121 с.
- 60.Макарова О.С. Статистичне вимірювання продуктивності лексико-семантичних інновацій у сучасному медіа-дискурсі (на матеріалі італійської та української мов) [Текст] : дис. канд. філол. наук : 10.02.21. Київ, 2016. 242 с.
- 61.Мешков О.Д. Словообразование современного английского языка. Москва : Наука, 1976. 256 с.
- 62.Михальчук Н.О. Морфологічні способи словотвору в сучасній англійській мові. Рівне. 2013. URL: <https://naub.oa.edu.ua/2013/morfologichni-sposoby-slovotvoru-v-suchasnij-anhlijiskij-movi/> (дата звернення: 25.11.2020).
- 63.Мойсеєнко С. Прагматичні особливості англомовного науково-технічного дискурсу. Київ. URL: [http://www.kamts1.kpi.ua/sites/default/files/files/02_pub\(7\).pdf](http://www.kamts1.kpi.ua/sites/default/files/files/02_pub(7).pdf) (дата звернення: 30.10.2020).
- 64.Наказна Г.М. Основні жанрово-стилістичні особливості українського перекладу англійських наукових статей. 2018. URL: <http://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/154397/Наказная.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 10.11.2020).
- 65.Нові слова та значення: словник / Ін-т укр. мови НАН України; уклали Л.В. Туровська, Л.М. Василькова. Київ : Довіра, 2008. 271с.
- 66.Ніколаєнко А.Г. Лексикологія англійської мови – теорія і практика. Вінниця : Нова книга, 2007. 528 с.
- 67.Олійник О. Українська мова: Підручник для 10-11 кл. Київ: Альфа, 1995. 383 с.
- 68.Плотникова Л. И. Новое слово: порождение, функционирование, узуализация : монография. Белгород : Изд-во БГУ, 2000. 206 с.

69. Раєвська Н.М. English lexicology. Київ : Вища школа, 1971. 94 с.
70. Рецкер Я.И. Теория перевода и переводческая практика. Москва : Р. Валент, 2007. 244 с.
71. Розен Е.В. На пороге XXI века. Новые слова и словосочетания в немецком языке. Москва : Менеджер, 2000. 192 с.
72. Роступицька К.С. Технічні неологізми як перекладацька проблема. URL : <https://nauka-online.com/wp-content/uploads/2018/01/Rostupitska.pdf> (дата звернення: 01.12.2020)
73. Рубанець Т.В. Основні словотворчі моделі конверсії: дослідження англomовної лексики на лексикографічній базі. Чернівецький національний університет ім. Ю.Федьковича, 2012. С. 152–154.
74. Русский язык : энциклопедия / гл. ред. Караулов Ю.Н. 2-е изд., перераб. и доп. Москва : Большая Российская энциклопедия; Дрофа, 1997. 721 с.
75. Семенова Э.В. Неологизмы как отражение развития и жизнеспособности языка (на материале английского языка). Саратов, Россия. URL: [http://rulb.org/wp-content/uploads/wrem/pdf_compilations/2\(22\)/60-63.pdf](http://rulb.org/wp-content/uploads/wrem/pdf_compilations/2(22)/60-63.pdf) (дата звернення: 26.11.2020).
76. Семенюк О.А. Язык эпохи и его отражение в сатирико-юмористическом тексте. Кировоград: РИЦ КГПУ им В.К. Винниченко, 2001. 368 с.
77. Скороходько Е.Ф. Ідентифікація термінів у тексті. Термін у науковому тексті (до створення терміноцентричної теорії наукового дискурсу). Київ : Логос, 2006. 99 с.
78. Скороходько Е.Ф. Сучасна англійська термінологія : Навч. посіб. Київ: УІЛМ, 2002. 76 с.
79. Скороходько Е.Ф. Терміни, що виражають нові знання у структурі англomовних наукових текстів. *Вісник Харківського нац. університету. Іноземна філологія*, 2000. – №147. 235 с.

80. Скороходько Е.Ф. Термін у науковому тексті (до створення терміноцентричної теорії наукового дискурсу). Київ : Логос, 2006. 99 с.
81. Скороходько Э.Ф. Семантическая продуктивность и семантическая емкость слова в общеупотребительной и терминологической лексике: некоторые количественные характеристики. Научно-техническая информация. Серия 2. – 1997. – №2. 1–13 с.
82. Сліпецька В.Д. Англомова термінологія штучного інтелекту (досвід лінгвостатичного аналізу). *Вісник Київського нац. лінгвіст. ун-ту. Серія «Філологія»*. – 2006. – Т. 9, №2. 91–97 с.
83. Смирницкий А.И. Лексикология английского языка. Москва, 1988. 260 с.
84. Стефанович Т.А., Швидкая Л.И. та ін. Словотвір в англійській мові – «Просвещение». 1990
85. Сухенко К.М. Лексичні проблеми перекладу. – Київ, Вид-во Київ. університету, 1972.
86. Сімкова І. Особливості науково-технічних текстів. Національний технічний університет України «КПІ». 2015. URL: <http://www.kamts1.kpi.ua/node/1573> (дата звернення: 16.10.2020).
87. Таран А.А. Конкурування номінацій у сучасній українській літературній мові: тенденції стабілізації нової лексики [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова». Київ, 2010. 20 с.
88. Тимошенко Т. Р. Телескопия в словообразовательной системе современного английского языка: дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04. Киев, 1975. 176 с.
89. Тюленев С.В. Теория перевода: Учебное пособие. Москва : Гардарики, 2004. 336 с.
90. Філатова К.О. Кольороконцепти в номінативних моделях англійських, українських і новогрецьких композитів: лінгвокогнітивний аспект. Дисертація на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук. Спеціальність

- 10.02.15 – загальне мовознавство. Черкаси. 2018. URL: <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/26893/1/ДИСЕРТАЦІЯ%20К.О.%20ФЛАТОВА%20НА%20САЙТ%281%29.pdf> (дата звернення: 24.10.2020).
- 91.Царев П.В. Транспозиция в английском словообразовании. Иност. яз. в шк. – 1984. – № 5. 6–10 с.
- 92.Чумак Л.М. «Нові» слова як особливість розвитку сучасної англійської мови. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка* (27). 2006. С. 229–231.
- 93.Чумак Л.М. Лексичні інновації в англійському медійному дискурсі початку XXI століття: Структурний і лінгвопрагматичний аспекти. Дисертація. URL: <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/24876/1/Чумак%20Л.М.%20Дисертація.pdf> (дата звернення: 25.09.2020).
- 94.Шалова О.І. Особливості науково-технічного стилю. URL: http://www.rusnauka.com/11_NPE_2013/Philologia/6_133001.doc.htm (дата звернення: 21.10.2020).
- 95.Шанский Н.М. Стилистика русского языка. – Львов : Просвещение. 1982. 65 с.
- 96.Шкарупин В.И. О специфике префиксации в английском языке. Проблемы морфологического строя германских языков. Москва : Изд-во Академии наук СССР, 1963. 243 с.
- 97.Шутова М.О. Неологізми в сучасній англійській мові. *Науковий вісник кафедри Юнеско КНЛУ Серія Філологія Педагогіка Психологія*. Вип. 21. 2010.
- 98.Яблокова М.В. Конверсия как активный способ словообразования в современном английском языке. *Ярославский пед. вестник*, 2012 – №1 – том 1 – 197–201 с.
- 99.Якубовская Э.В. Отыменные фразовые глаголы, образованные по конверсии от предметных существительных со значением

- «инструмент». Научно-педагог. журнал Восточной Сибири, 2012 – №3(09) 34–41 с.
100. Янишина Л.С. Процеси неологізації у словниковому складі англійської мови XIX століття (на матеріалі прозових літературних творів): дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : Спец: 10.02.04 – Германські мови. Київ, 2017.
101. Abubaker M. Almaleeh. Stanley M. Shitote. Timothy Nyomboi. Use of waste rubber tyres as aggregate in concrete. URL : <https://academicjournals.org/journal/JCECT/article-abstract/10C27BC63356>(дата звернення: 21.10.2020).
102. Algeo J., Algeo A. Among the New Words // American Speech. Tuscaloosa, 1994. Vol. 69. No 1. 80–90 p.
103. Benvenist E. English lexicology. Moscow : Prosveshchenie, 1975. 242 p.
104. Elaine L. Bearer and Lelio Orci. A Simple Method for Quick-Freezing. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4636126/> (дата звернення: 27.11.2020).
105. Ginzburg, Khidekel, Knyazeva, Sankin. Readings in modern English lexicology. St.P., 1975. 240 p.
106. Hairpin RNA: A secondary structure of primary importance. URL : https://www.researchgate.net/publication/7211534_Hairpin_RNA_A_secondary_structure_of_primary_importance (дата звернення: 29.11.2020).
107. Jespersen O. Essentials of English Grammar. London, 1956. 73 p.
108. Jovanovic V. On productivity, creativity and restrictions on word conversion in English. Facta Universitatis, 2003 – № 10 – vol.2 – 425–436 p.
109. K. Lupogo. Effect of fines mineralogy on the oedometric compressional

- behavior of sandy soils. URL : <https://academicjournals.org/journal/JCECT/article-abstract/E49B2944131> (дата звернення: 21.10.2020).
110. L. Acuna-Pinaud. P. Espinoza-Haro. I. Moromi-Nakata. A. Torre-Carrillo. F. Garcia-Fernandez. Estimation of the compressive strength of high performance concrete with artificial neural networks. URL: <https://academicjournals.org/journal/JCECT/article-abstract/8A096C265741> (дата звернення: 21.10.2020).
111. Leolein Rostand Deffo Deffo. Raphael Ndisya Mutuku. Timothy Nyomboi . Strength performance of silicate limestone compressed Bricks. URL : <https://academicjournals.org/journal/JCECT/article-abstract/45B626264930> (дата звернення: 21.10.2020).
112. Marchand H. Word-building in the English language. Cambridge: Cambridge University Press, 1980. 293 p.
113. Master of ceremonies. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Master_of_ceremonies (дата звернення: 15.10.2020).
114. McFedries P. Archives. URL : <http://www.logophilia.com/WordSpy> (дата звернення: 25.11.2020).
115. Menzel D.A. Writing a Technical Paper. N. Y. London, 1961. 245p.
Rannie D.W. The Elements of Style (An Introduction to Literary Criticism). London, 1951. 142p.
116. Nicolenko A.G. English lexicology – theory and practice. Vinnitsa : Nova Knyha, 2007. 68–72 pp.
117. Perez P. Araka. Reuben N. Okparanma. Josiah M. Ayotamuno. Said Nawar. Abdul M. Mouazen Variability of visible and near-infrared (vis-NIR) diffuse spectral reflectance of cement-based solidified/ stabilized pre-treated oil-based drill cuttings. URL : <https://academicjournals.org/journal/JCECT/article-abstract/611C48662510> (дата звернення: 21.10.2020).
118. Quinion M. In Brief. URL : <http://www.wordwidewords.org>(дата звернення: 25.11.2020).

119. Reuben N. Okparanma. Perez P. Araka. Josiah M. Ayotamuno. Abdul M. Mouazen. Towards enhancing sustainable reuse of pre-treated drill cuttings for construction purposes by near-infrared analysis: A review. URL : <https://academicjournals.org/journal/JCECT/article-abstract/0AE5A8A57340> (дата звернення: 21.10.2020).
120. Rice University Neologisms database. URL: <http://www.ruf.rice.edu/~kemmer/Words04/neologisms/s.html#s>(дата звернення: 25.11.2020).
121. S. Olu Adesogan. Wooden materials in building projects: Fitness for roof construction in southwestern Nigeria. URL : <https://academicjournals.org/journal/JCECT/article-abstract/4BD41C94128>(дата звернення: 21.10.2020).
122. Sami Goren. Stability analysis of a reinforced sand beam. URL : <https://academicjournals.org/journal/JCECT/article-abstract/1322C6E64399> (дата звернення: 21.10.2020).
123. Szymanek B. The latest trends in English word-formation. Springer, 2005 – 429–448 pp.
124. Technology for care networks of elders URL: https://www.researchgate.net/publication/3437030_Technology_for_care_networks_of_elders (дата звернення: 30.11.2020).
125. The Grown – Ups’ Book of Books. Headline Book Publishing Ltd, 1999. 178 p.
126. URL : <https://labwrite.ncsu.edu/Descriptive%20Labs/descript-help.html> (дата звернення: 30.11.2020).
127. URL: <https://sentence.yourdictionary.com/monorail> (дата звернення: 27.11.2020).
128. URL: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/horsepower> (дата звернення: 01.12.2020).

129. Yilei Huang. Evaluating mixed reality technology for architectural design and construction layout. URL : <https://academicjournals.org/journal/JCECT/article-abstract/9809BDF63510> (дата звернення: 21.10.2020).